

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone:

Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief:

Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas:

Henderson 1-6344.

Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Miečelis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Potiomkino pavyzdys tebesekamas

Kas gi nebus girdėjęs pasakojimų kaip Rusijos imperatorės Kotrininos ministeris Potiomkinas nustatė pakeles gražiais "kaimais" ir "laimingais" b a u džiauninkais, stengdamasis sudaryti valdovei įspūdį, jog viskas šaly labai gražu ir gerai.

Dabar panašūs dalykai ten organizuojami ekskursantams. Ekskursantai dažnai neprisipažįsta buvę apgaudinėjami. Neprisipažįsta (bent viešai) ir gal nei neprisipažins buvę taip apgaudinėjami ir "ružavieji piligrimai" iš Brooklyno, Chicagos ir kt., neseniai vežioti po Lietuvą. Berods, kolchozų jiems nedaug ir terodė, bet vieną kitą rodė. Ar tai buvo būdingi kolchozai, iš kurių galima spręsti apie visus Lietuvos kolchozus ir gyvenimą juose?

I tą klausimą, tyčia ar netyčia, atvirai atsakė pačių bolševikų "Tiesa" gana v y k u siai p a v a d i n t a m e straipsnyje: "Už paradinių durų". Straipsnis pradeda mas štai kaip:

"Kai ekskursantams reikėdavo parinkti geresnį kolūkį, Kauno rajono vadovai žvilgsnius kreipdavo į Lenino vardo".

Bet, pasirodo, tas pavyzdingas, paradinis ūkis, buvęs tik "paradinės durys", už kurio slėpi visiškai nedžiuginanti dalykai. Šiandien pirmam puslapyje skelbiamam LNA pranešime yra minima visa eilė duomenų apie kolchozus "milijonierius", kuriais taip didžiulotais, girtais ir kurių "laimėjimais" rem i a n t i s kalbėta apie kolektyvizmo "pranašumą", apie kolchozuose dirbančiųjų "laimę". Tai nėra koks nors "Tarybinės santvarkos šmeižimas", kaip dažnai mėgsta kalbėti kvilinginiai propagandistai apie kiekvieną mūsų pasakytą žodį, o duomenys, paimti iš pačios "Tiesos". Jeigu tai būtų šmeižimas, tai išeitų, kad

pati kompartija per savo laikraštį save šmeižia...

Tiesa, tie duomenys at rankoje yra palyginti su duomenimis apie "buržuazinių laikų" ūkius. Jeigu net ir tai būtų "nepatikima", tai kas ne kas, o atlyginimo sumos tikrai patikimai pačios už save kalba. Mažiau kaip pusantro svoro grūdų ir kvorta pieno už darbo dieną p a v y z d i n g a m e, ekskursijoms rodytame, kolchoze pasako daugiau už visus išvedžiojimus. Iškaboj — milijonierius, o dirbantiems skurdas.

Lietuvoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

Centnerio (100 kg, apie 220 svarų) grūdų vidutinė savikaina Veisiejų kolchozuose 1958 metais buvusi 119 rublių, o kaimyniniame Varėnos rajone — 193 rubliai. Ta pati savikaina Pasvalio rajone 82 rubliai, o gretimame Joniškio rajone — 122 rubliai.

Pieno centnerio savikaina (vidutinė visame rajone) Pasvalio rajone 102 rubliai, Joniškio rajone 124 rubliai. Dviejuose Kauno rajono kolchozuose milijonieriuose: grūdai — viename 89 rb., kitame 160 rb., pienas — 81 rb ir 127 rb., kiaulienos kilogramo savikaina 7.28 rb., ir 12.58 rb.

Pažymėtina, kad toki savikainos skirtumai yra ne tik "neprityrusiuose" kolchozuose Lietuvoje, bet ir trečią dešimtmetį veikiančiuose Sovietijos kolchozuose.

Be to, būdinga, kad kai kur (pvz., Joniškio rajone) grūdų ir pieno centnerio pagaminimas kaštuoja maždaug vienodai (122 ir 124 rb.), o Kauno rajono Lenino vardo kolchoze grūdus pagaminti kažkodėl net žymiai brangiau išeina: čia pieno centnerį sakosi pagaminą už 127 rublius, o grūdų centneriui reikia 160 rublių! (Aiškinama, jog grūdai išėjo taip brangiai, kad derlius buvo tik 5.3 centnerio iš hektaro, t. y., nepilnas trečias grūdus. Ir tai "pavyzdingame" kolchoze, kurį ekskursijoms rodinėjol).

Omahos skautai stovyklavo

Omahos skautės ir skautai, stovyklavę Cedar stovyklavietėje. Pirmoj eilėj, kairėje - stovyklos vadovas psk. Edv. Petrašla. Antroj eilėj pirmas - Omahos skautų vietininkas S. J. Sakalas.

J. Navako jr. nuotrauka

P a s k u t i n ią j a rugpjūčio mėn. savaitę 52 Omahos skautai-tės pagyveno tikru skautišku gyvenimu Cedar stovyklos palapinėse, apie 40 mylių nuo Omahos, Čia, šalia įvairių skautiškiųjų pratimų, stovyklautojai turėjo ir apščiai pramogų: irstėsi laiveliais, jodinėjos arkliais, šaudė iš šautuvė-

lių, maudėsi baseine ir pan. Kiekviena diena buvo užbaigiama laužu su atitinkama skautiška programa. Uždarant stovyklą keletas skautų-čių buvo pakelti į aukštesnius laipsnius.

Šią stovyklą organizuojant, didžiausia darbo našta teko psk. Edv. Petraškai. Jis stovyklai ir vadovavo.

MASKVA IR PEKINAS VARŽOSI DĖL TURKESTANO

Muenchenas (Dirvos koresp.). — Čia neseniai atvyko generolas Machmet Emin Bugra, Turkestano emigrantų centro Ankaroje narys. Jis dalyvavo neseniai įvykusioje Sovietų Sąjungai tirti instituto metinėje konferencijoje ir ta proga padarė atitinkamą pranešimą apie padėtį savo tėvynėje.

58 metų amžiaus turkmenas, gimė rytiniame Turkestane Chotan miestelyje. Jo tėviškė — didžiulė lyguma 700-1400 metrų aukštumoje, palei pačią rytinę sovietų sieną, su kontinentiniu klimatu ir beveik be kritulių. Žemę dirbti tegalima dirbtinio drėkinimo dėka. Kalnyno papėdėje nemažas skaičius tirštai apgyventų oazių, kaip Kašgar, Chotan ir Jarkand. Gyventojai daugiausiai verčiasi gyvulininkyste. Gyventojų rasinė sudėtis gana mišri; beveik visi mahometonai. Kinai, kuriems šiandien priklauso tasai kraštas, tesudaro 10% gyventojų.

Nuo pat 1905 m. šiose srityse ėmė reikštis stiprus nacionalizmas. Dar 1927 m. Rytų Turkestano nacionalistai aštriai kovojo su Čankaišeko daliniais. Vienas šių kovų dėl nepriklausomų

mybės vadų buvo minėtas gen. Bugra. 1933 m. Rytinis Turkestanas paskelbė savo nepriklausomybę ir Hodžo Nias Hadži sudarė vyriausybę. Tačiau tuo pat metu įvyko susitarimas tarp Kinijos ir Rusijos — rusai užėmė Rytų Turkestano, suėmė ministrą pirmininką (po trejų metų jį nužudė), ir Ryt. Turkestano laisvės kovotojai pasitraukė į kalnus. Gen. Bugra su 50 savo bendradarbių pasitraukė į Indiją ir vėliau persikėlė į Kabulą.

Prasidėjus kinų-japonų karui, 1941 m. jis grįžta į Rytų Turkestano, ir 1945 pasiekia autonominio krašto teises Čankaišeko Kinijoje. Bugra skiriamas atstatymo reikalams ministru ir Rytų Turkestano viceministru. Tokia padėtis tęsėsi iki 1949 m., kada 100,000 komunistų kinų armija pradėjo krašto invaziją. Čankaišeko daliniai pasidavė Maocetungo kariuomenei, ir gen. Bugra antrą kartą tapo emigrantu. Su 3,000 turkistaniečių kariuomenės jis per 50 dienų pasiekė Indiją. Vėliau Bugra persikėlė į Turkiją, kur, laikui bėgant, susidarė kokių 4,000 turkistaniečių pabėgėlių kolonija. Bugra šiuo metu yra Rytų Turkestano tautinio centro Artimiesiems Rytams pirmininkas.

Apie padėtį Turkestane generolas padarė tokį pareiškimą:

— 8,5 milijonai turkistaniečių padalinta tarp dviejų didžiųjų valstybių — Sovietų Rusijos ir Kinijos; Rytų Turkestanas yra Kinijos žinioje.

— Jeigu kinai Rytų Turkestaniui suteiktų nepriklausomybę, rusai tučtuojau užimtų jų kraštą — nes jie bijo rusų pusėje esančių turkistaniečių sukilimo prieš sovietinę okupaciją. Bet ir nežiūrint to, šiose srityse vyksta nuolatiniai pasienio incidentai tarp Maskvos ir Pekino satrapų. Tačiau — vienu atžvilgiu abi pusės tučtuojau susitaria: užgniaužti turkistaniečių laisvės troškimą.

— Kiniečiai neriasi iš kailio laimėti Rytų turkistaniečių simpatijas; jie stengiasi ypač gerai aprūpinti tą sritį visokiom prekėmis, kurių labai trūksta visoje jų imperijoje. Tačiau, tuo pačiu metu jie stengiasi sustiprinti silpną kinų

Uoliai jam talkininkavo jo pavaduotojas vyr. sl. F. Pabilionis, besirūpindamas mitybos ir ūkio reikalais. Berniukų rajonui vadovavo sl. A. Leškys, mergaičių — sl. F. Pabilionytė. Dr. J. Petrikonis, nors ir nebūdamas skautas, mielai sutiko drauge stovyklauti ir rūpintis skautų-čių sveikata.

M e d ž i a g i n i a i stovyklautojus parėmė Skautų Tėvų Rėmėjų Komitetas (pirm. J. Drukteinienė), paaukodamas \$250, ir "Ramovės" Omahos skyrius (pirm. Pr. Totilas) — \$30. Be to, ALB Omahos Apylinkės Valdyba (pirm. J. Šarka) padovanojo stovyklai lietuvišką ir amerikonišką vėliavas.

Omahos skaučių tuntui vadovauja psk. Gr. Kovaitė, o skautų vietininkijai — s. J. Sakalas. J. P.

mažumą naujais kolonistais. Per paskutiniuosius metus čia prigabenta koks 900,000 kinų, daugiausia demobilizuotų kareivių ir Korėjos kare žuvusių kinų šeimų.

560,000 vyrų naujų kolonistų tarpe — visi ginkluoti. Nes nuo 1957 metų nesiliauja vietiniai maištai ir sukilimai prieš kinus. Galia atrodyti keista, bet sovietai tikrai remia rytų turkistaniečių pogrindį — nors ir slapta. Kinai tai labai gerai žino ir pagautus sukilėlius siunčia į Ko Nur provincijos kacetą, atvirai juos kaltindami "bendradarbiavimu su Maskva". Toliau turkistaniečiai masiškai deportuojami iš pasienio zonos į Kinijos gilumą. Neseniai Rytų Turkestano radijas Urumči (sostinė) pripažino — turbūt gąsdinimo tikslais — kad minėtoje koncentracinėje stovykloje laikoma 185,000 kalinių. Neatrodo, kad turkistaniečiai mano nurimti. Gen. Bugros nuomone, Turkestano klausimu jau yra nesutarimų tarp Maskvos ir Pekino, ir galimas dalykas, kad jų bus ir dar daugiau. V. B.

NEAPDAIRAUS ENTUZIAZMO PASEKMĖ

B. Raila, pats buvęs Jaunosios Kartos žurnalo kadaį kilusių verpetų sukury, nepaminėjo, o gal nei neįsidedėjo svarbiausios priežasties, dėl kurios tie verpetai, smarkiai kilę, greit ir nuščiūvo.

O ta priežastis, man regis, buvo A. Valiukėno ir jo sutelktojo bendradarbių būrelio labai entuziastingas, bet ir labai neapdairus užsimojimas greitir ("pigiai") įvykdyti "draugišką revoliuciją" jaunlietuvių organizacijoj, ta meto Lietuvos kultūrinių sluoksniuose ir net to meto Lietuvos politinė vadovybė. Užsimojimas ne ką nors nuversiti (tiesa, jaunlietuvių vadą jie siekė pakeisti, organizacijos labui), bet draugiškai pataisyti.

Jaunojoj Kartoj pasipylė narsūs pasisakymai prieš visokius apkerpėjimus, prieš rutiną, prieš delsimus, už dinamiką... B. Raila buvo vienas iš tų, kurio "piršto dūrimas į akį" buvo labiausiai pajustas ne tik jaunlietuvių organizacijos, bet ir valdžios viršūnėse. Ryškiausias to pavyzdys - jo posakis viename straipsnyje, kad gerai yra septynis kartus matuoti ir tik tada kirpti, bet blogai, kai septyniadešimt septynis kartus matuojama ir vis dar nekerpama... O kas gi mėgsta būti duriamas pirštu į akį.

Iš didelio entuziazmo, iš to išibėgėjimo, Jaunosios Kartos bendradarbiai neišvengdavo ir perdėtai sudramatizuoti neigiamybės, prieš kurias jie stojo į kovą. "Rutininkams" tai davė progos pakaltinti redaktorių, kad jis "paleidęs vadžias" ir iš jaunlietuvių žurnalo padaręs areną "opozicinei demagogijai". O ir iš tiesų ne visi jo bendradarbiai juk buvo nuoširdžiai "draugiški revoliucionieriai" jaunlietuvių ir tautininkų atžvilgiu. (Pav. L. Dovydnas, V.S. Gira, Slavėnas). Iš to susidarė A. Valiukėno pozicijoj silpnų, net ir visiškai neapginamų vietų.

Iš esmės A. Valiukėnas buvo padaręs Jaunąją Kartą tikrai įdomią ir vertingą. Bet jis nekrepė dėmesio į visuomeninio gyvenimo "povandeninių uolių" pavojus, vairavo tą laivelį entuziastingai nesidairydamas. Tai ir užkliuvo...

V. Rastenis, Brooklyn

"IŠSIBLAŠKĘ LAIŠKAI"

Rugsėjo 10 d. Dirva gavo du laiškus, kuriuos galima pavadinti "išsiblaškusiais" laiškais. Viename iš jų, Dirvai adresuotame rašo: "Jau dvi savaitės kaip nebegaunu "Draugo"..."

Antrame, taip pat Dirvai adresuotame, rašo: "Gerbiame, prašau siuntinėti 'Darbininką' nauju adresu"...

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

Komisija, kuri paruošė Amerikos Lietuvių Bendruomenės visuotinio suvažiavimo rezoliucijas, išreiškiančias lietuvių protestą dėl Chruščiovo pakvietimo į Ameriką. Rezoliucijos buvo pasiūstos JAV prezidentui, senatoriams, kongreso nariams, gubernatoriams ir kitiems valdžios pareigūnams. NUOTRAUKOJE (iš kairės): inž. P. J. Žitūrys, kun. V. Mincevičius, J. Matulionis, kun. dr. St. Yla ir T. Blinstrubas.

Dirvos nuotrauka

Jis ruošiasi Dirvos foto konkursui...

Reportažiniai atsiminimai

K. Žuko 'Žvilgsnis į praeitį' paskaičius

J. JAKŠTAS

Atsiminimai yra ypatinga praeitį vaizduojanti kronika, kur žinių šaltiniai yra betarpiška autorius patirtis. Betarpiška patirtis laidoja jiems didesnę tikrumą, negu šiaip kronikos, todėl ir istorikai į juos kreipia daugiau dėmesio. Jie yra, kaip istorikų kalboj sakoma, autopsija paremti liudijimai, lyg tiesioginiai atspindžiai.

Atsiminimų faktų tikrumas pareina nuo autoriaus sugėbimų ir jo geros valios. Skaitytojas, tai turėdamas galvoj, visuomet klaus, ar jis galėjo faktus tiksliai žinoti, ir ar jis norėjo juos bešališkai aprašyti. Tad vaizduojamiems faktams tikrinti skaitytojui svarbu pažinti autoriaus asmenybę, jo visuomeninę padėtį.

Žukas savo atsiminimus "Žvilgsnis į praeitį" sąmoningai skyrė ateities Lietuvos istorikams, kada jis paantraštelė pažymėjo "Medžiaga istorikams". Tuo autorius jau iš anksto pasisakė, jog jis duosias tikrus, paties patirtus faktus bei įvykius, iš kurių istorikas galės stengtis kurti tam tikro laikmečio Lietuvos buities vaizdą. Autoriaus paduodami faktai bei įvykiai turėtų būti "žalioji medžiaga" ateities istorikui.

Iš autorius pasirinkto tikslo išplaukė ir atsiminimų ypatin-gas, būtent, reportažinis pobūdis. Autorius perdaug nesvarsto, nerezonuoja, neanalizuoja faktų; jis juos vien teikia skaitytojui. Jis rašo gero žurnalisto reporterio pavyzdžiu, tiekdamas skaitytojui paskirus vaizdus. Tad K. Žuko atsiminimų veiklas - pynė faktų bei įvykių, sunarsty-tų chronologine tvarka.

Kiekvienas vaizdelis bei aprašomas faktas ar įvykis yra savy užbaigtas; jis turi pradžią ir pabaigą ir nesupintas su kitais vaizdais. Jei koks vaizdelis, paskiru straipsneliu aprašytas, ir būtų išimtas iš veikalo, šiojo bendras turinys nenukentėtų. Vaizdeliai yra preciziški, daugiausiai ryškūs ir svarbiausia, trumpučiai (Maždaug 400 psl. mažo formato veikalas turi 173 straipsnelius; atseit, kiekvienam vaizdeliui vidutiniškai tenka apie 2 1/2 psl.)

Kalbant apie parinktų faktų nei vaizdelių pobūdį, pirmiausia tenka pastebėti žurnalistas (ypač Amerikos) būdingą tendenciją - duoti kiek galima intriguojančius, daugiau skaitytoją stebinančius (kaip angliai sako: curious) dalykus. Jau pirmi straipsneliai apie gen. Žukauską, jo tarną ir šunį arba apie dviratininko su-tikimą Kaune tuo atžvilgiu pa-vyždingi.

Vietomis, atrodo, autorius sa-vaip faktus perkuria, dramati-zuoja, kad duotų jiems didesnį sensacingumą. Pvz., dzūkų par-tizanų susidūrimo su kontrolės komisijos pirmininku Rebouliau scena. Kažkaip netikėtina, kad toks aukštas prašalaitis parei-gins išnirti vienui vienas Džū-kijos laukuose ir būtų negalėjęs partizanams identifiukuotis, kai jis jų buvo šnipu palaikytas. Be to, autorius lyg miglomis aptrau-čia incidento galą, kai leidžia Reboului pranykti iš lietuvių tarpo. Panašus nuotykis, jei jis iš tikrųjų įvyko, reikalingas aiš-kesnio, konkretiškesnio pavaiz-davimo.

K. Žuko "Atsiminimai" yra faktų dėstymas. Faktai liečia gan kritišką 1918 - 25 m. praeitį, kur iš karo nuniokoto ir revoliucijų apimto pasaulio laisvam gyvenimui kėlėsi pirmiausia vidurio Europos tautos, jų tarpe ir Lie-tuva. To meto viena mūsų vi-suomenės dalis buvo glūdžios vokiečių okupacijos išvarginta ir demoralizuota, kita, grįžusi iš Rusijos, iš dalies revoliucinių nuotaikų pagauta. Tad ir viena ir kita sunkiai davėsi palenkiamam drausmei ir įtikinamam dirbti Lie-tuvos atečiai. Daugelis taja ateiti-mi ne netikėjo ir gyveno dieną iš dienos. K. Žuko "Atsiminimų" vaizdeliuose gražiai atsispindi ta klaidi buitis ir daugiau ar ma-žiau demoralizuota visuomenė. Daugiau neigiami vaizdeliai yra tos buities išdava: jis ją doku-mentuoja.

Tiesa, kai kas šiuo atveju lin-kęs prikišti autoriui "neobjek-tyvumą", faktų iškraipymą ir par-tiškumą. Kritiškoms pastaboms juo labiau atsiranda vietos todėl,

kad autoriaus liečiama, palygin-ti, netolima praeitis. Joje atpa-sakoti vaizdeliai - ne vieno skai-tytojo patirti, jo liečiami asme-nys taip pat daugeliui žinomi, net simpatizuojami partiniais ar pažinties motyvais. Dėl to skai-tytojai yra kritiški, ir nevienam jų kyla tyli pastaba: "Aš kitaip šį dalyką aprašyčiau, daug pa-lankiau šį asmenį paminėčiau, negu autorius yra padaręs". Ypač žymus autoriaus kritiškai nei-giamas polinkis, būdinant asme-nis, nevienam skaitytojui paža-dino protesto jausmą.

Perkratinėdamas asmenis ir jų veiklą, K. Žukas daugeliu at-veju nuslepia pavardes po jų inicialais. Tai neįprastas daly-kas rimtesniuose veikaluose, ir ypač netikslus kūrinys, kuris turi būti "medžiaga istorikui". Juk autorius tuo labai apsunkina dar-bą, ateities istoriko inicialus iš-šifruojant. Antra vertus, daugeliu atveju inicialai ne neturi pras-mės, nes autoriaus smulkūs as-me-nų pavaizdavimai identifikuoja juos daugeliui skaitytojų. Paga-liau autorius vietomis yra ir nenuseklus inicialų vartojime. Štai kalbėdamas apie garšų sa-charino šmugelį, jis mini tam reikalui sudarytą bendrovę ir išvardija eilę asmenų - pajininkų.

Kai kas prikiša K. Žukui atsiminimuose "Žvilgsnis į praeitį" faktų iškraipymą ir partiškumą... Dirvos nuotrauka

Šiųjų tarpe randame Kiprą Pet-rauską ir šalia jojo artistę G. Kodėl mūsų maestruui nepasi-galėta net vardo ir pavardės, tuo tarpu kažkokia artistė po inicialu užgūžta?

Inicialai būtų leistini vartoti viena išimtinė aplinkybė, būtent, kai veikale minimas asmuo gyvena savame krašte, ir jo apra-šyti darbai inkriminuotų jį da-bartiniam Lietuvos režimui. Šiuo atveju pavardės minėjimas būtų nusikaltimas, išdavystė.

Žinoma, autorius vaizdavo įvy-kius, rinkosi faktus pagal savo nuožiūrą bei nuosprendžius, ta-riant, jis buvo subjektyvus. Tai visai natūralu, ir gerbiamo auto-riaus nevalia iš priešybės kal-tinti neobjektyvumu. Mat, isto-rinė kūryboj - o kalbami "At-siminimai" prie josios priskirti-ni - subjektyvumas neišskiria

objektyvumo. Juk kiekvienas vaizduodamas, kad ir papras-čiausią įvykį, savaip jį atkuria. Jis padaro jį savo turimo pasau-lio dalimi, sutapdo, su juo sude-rina. Atkurtas praeities vaizdas nėra kokia fotografinė nuotrauka (net ir fotografinė nuotrauka įvai-ruoja pagal fotografo polinkius ir jo parinktą poziciją). Jis yra autoriaus ant tikrovės pagrindo sukurtas paveikslas. Praeities tikrovė, tariant - objektas, te-žinomas tiek, kiek jis subjekto atkuriamas. Tad istorinė tikro-vė (objektas) neatskiriama nuo pažįstančio subjekto. Ji įvairuo-ja pagal ją atkuriančio subjekto pasaulėžiūrą, jo dvasinius polin-kius.

Tariant autorių esant laisvą duoti kuriamiems vaizdams kryptį, iš jo betgi reikalaute reikalaujama neiškraipyti faktų. Šiuosius jis turi ko stropiausiai registruoti ir pagal juos vaizdus kurti. Kuriami vaizdai turi de-rintis su faktais ir jokiu būdu jiems neprieštarauti.

K. Žukas įžangoj pasižada ne-apsilenkti su VIII Dievo įsaky-mu ir tam pažadui, rodos, pal-iiko ištikimas per visą veiklą. Nebent vietomis (Pvz., litų va-liutos įvedimas 1923 vietoj 1922) autorių bus suklaidinusi atmintis. Panašios paklaidės autoriui do-vanotinos jau dėl rašymo aplin-kybių, kur neturėta po ranka

Pan American žaidynių metu Trinidado atstovas atvežė lietuvių krepšinio rinkinei dovaną, kurią nebuvo spėję įteikti Port of Spain mieste, kada jų rinktinę nugalėjo 59:49 santykiu. Iš kairės: P. Petrutis, R. Valaitis, R. Dirvonis, A. Varnas, Trinidado Krepšinio Sąjungos sekretorius Raymond Mc Donald Reid ir V. Adamkavičius.

V. Noreikos nuotrauka

be abejojimo atsiliepė Lietuvoj, kaip ir kituose Pabaltijo kraš-čiuose. Svarbu būtų čia išskirti ir aliantų misijos tikslus bei veiklą Lietuvoj ir ypač vokiečių vaid-menį. Juk žinoma, kad nuo 1919 metų pradžios (po Vilniaus už-ėmimo, 1919. I. 5) vokiečiai žy-mia dalimi sulaukė bolševikų slinkimą į vakarines sritis. Jie laikė svarbų ruožą ties Jonava - vienintelį vertą fronto vardo - ir saugojo magistralinę geležin-kelio liniją. Vokiečiai, tebuve Lietuvoj iki 1919 liepos m., pa-dėjo savoms savanoriškoms jė-gomis atsistoti ant kojų.

Veltui ieškotume K. Žuko "At-siminimuose" bet kokių čia iš-keltų dalykų svarstymo. Paga-liau, ir antroje nepriklausomy-bės kovų fazėj 1920 vasarą ir rudenį, kada autorius ėjo krašto apsaugos ministro pareigas, taip pat pasigendama nuodugnesnio padėties nagrinėjimo. Lemtin-giausias įvykis visoj tų kovų pynėj, Suvalkų (ar Augustavo) katastrofa, ir tik bendrais žo-džiais aptarta. O ji vėta būtų visašališko išdėstymo. Ir ne kas kitas, o tuometinis krašto apsau-gos ministras turėjo tai atlikti.

K. Žukas suverčia visą kaltę vyriausiam kariuomenės vadui, įpindamas net jo vedybas, o pats, nors ir ministras, gražiai nusi-plauna rankas. Rodos, būtų kur kas gražiau pasielgęs, jei būtų smulkmeniškai išdėstęs dalyką ir iškėlęs visos karo vadovybės ne tiek nusikaltimą, kiek klaidą. Ryšium su katastrofa pravartu būtų buvę paliesti ir atkirstųjų dalinių likimą, ypač jų bandymą grįžti į savo kraštą. Kai kurie jų, pvz., kap. Vitkausko veda-mas batalionas, atliko tikrą An-abasis, vertą Ksenofonto plunks-nos.

Autorius įtikinėja skaitytoją, jog nebuvo pajėgų ginti Vilnių nuo Želigovskio, kad evakuacija

buvo vienintelė išeitis. Tai, man-ding, įtikinami įrodinėjimai. Ta-čiau mūsų pajėgos vis dėlto su-stojo artimose Vilniaus apylin-kėse ir stengėsi sulaukyti daug galingesnį priešą. Ar tai buvo desperatiška kova? Gal taip. At-siminimų autorius to, tiesa, ne-sako. Bet ministras B.K. Balu-tis jam skirto monografijoje štai ką byloja:

"Gerą savęs nepaisymo pavyz-dį parodė tuometinis Krašto Ap-saugos ministeris pulkininkas Žukas. Vieną rytą, kai Kaune buvo gautas Želigovskio ultima-tumas su juo pradėti derybas... pulkininkas Žukas atėjo pas Ba-lutį ministerijon ir atvirai prisi-pažino:

"Ponas Baluti, blogi dalykai, ir noriu atvirai suTamsta pasi-kalbėti. Nebegaliu toliau nešti atsakomybės. Kariuomenės be-veik neturime, nėra net fronto. Po kelių nepavykusių mūšių su lenkais kariuomenė, galima sa-kyti, pakriko. Bent aš negaliu tvarkos palaikyti. Neįstengiu. Reikia skubiai skirti kitą Krašto Apsaugos ministerį, arba vyriaus-įą kariuomenės vadą. Kitaip mes prapuolę. Aš sutinku bile kokias pareigas eiti - karininko, net eilinio kareivio. Šiandien einu

pranešti ministerių kabinetui ir prašau man padėti" (B.K. Balu-tis, Jo gyvenimas ir darbai, 1951. p. 66).

Šis Balučio iškeltas - vaizde-lis - glūdžios, tiesiog beviltiš-kos padėties liudijimas. Nuosta-bu, kad mūsų autorius jį nuty-lėjo. Šios būklės akivaizdoj iš tikrųjų skaidria vilties prošvais-te sužibo Širvintų ir Giedraičių laimėjimai, pažadina K. Žuko pa-prastučiai, be platesnių perspek-tyvų vaizdeliai iš Lietuvos kė-limosi laikų. Juos skaitant, sa-vaimė taikai mūsų anų laikų vi-suomenei Goethes žodžius: "Wir gehoren zu dem Geschlecht, das aus dem Dunkeln ins Helle strebt". Iš gūdžios, tamsios ap-linkos kapstėsi lietuviai per klai-das ir nusižengimus į šviesesnę ateitį. K. Žuko suelti vaizdeliai paliks patraukli medžiaga ateities istorikui.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075
Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05 - 7:30 P. M.

R. SPALIS

ALMA MATER

APYSAKA

2

Jos akys nejučiomis išsiplečia, ir ji priauga prie kėdės, pačiupdama rankomis atramą. Ji žiūri ir laukia, patankindama alsavimą. Ne vien tik imatrikuliacijos aktas ją apsvaigino, bet ir prieš tai, atsidūrusi universiteto rūmuose, tuojau pasigėrė jų nuotaika. Tas neįprastas klegesys, toks nepanašus į gimnazistišką ūgesį, vaikymąsi, toji veikla, marguliuojančios uni-formos, įvairiaspalvės vėliavos, tie viską žinan-tieji vyresnieji studentai, kurie siuva po kam-barius, dingdami už durų, ant kurių iškilmin-gai skamba užrašai. Jos akį pagavo ir traukė dekanų skelbimų lentos, pilnos pranešimų, pa-vardžių ir kitokių žinių; viliojo įvairiaspalviai meniški plakatai, kviesdami į Imitium semestri. Rimtai nuteikė besitęsiančios ažuolinės, puoš-nios korporacijų vitrinos su išpiaustytais įmant-riais herbais. Vėliau toji salė, plojimais pasi-ro-džiusiam universiteto senatui, pagarbai tyla vė-liavoms, kurios, iškilmingai šlamėdamos, su špagomis juostotų palydovų lydimos, užplūdo visą estradą.

Gana, gana to viso pradžiai! Tačiau jau skamba skaitomos pavardės: paskutinė imatri-kuliacijos scena. Vienas po kito keliasi priim-tieji studentai ir eina paspausti ranką jo magni-ficencijai, Vytauto Didžiojo universiteto rek-toriui.

Nebeliko buvusio susikaupimo, tos rimties. Kiekvieną einantį salę palydi šnaranciu triukš-mu, pastabomis, pastabėlėmis. Esantieji nau-joką priima į šeimą ir kaip savąjį šiek tiek palamdo, bet kartu šiltai ploja, rodydami sen-timentą.

Paberžytės širdis dabar daužosi kaip kūjis. Gera dar, kad tas šnarantis triukšmas skan-dina visus išgyvenimus. Ji susijaudinusi vis dar trina rankas ir nerimsta vietoje, norėdama prapulti, dingti iš salės. Negi ir jai teks su-traukti į save tas visas akis, pastabas, atsistoti prieš visus profesorius, ištiesti ranką? Ne, ne! Ji pastebi, kad vienur kitur pertraukėlė, ma-tyti, vienas kitas naujas studentas ar studentė neatėjusi, o gal tik, suglaudusi akis, sėdi kur pritūpusi, nedrįsdama lįsti viešumon. O gal ir jai taip pasielgti, kas gi žinos, kas ją pažįsta, ant kaktos gi neparašyta, kas ji esanti. Ir pasi-ryžusi, pragiedrėjusi ji laisvai atsilosė kėdėj, kai greta savęs išgirdo balsą.

— Pašaukta, kolege, būtinai turi eiti. Ki-taip, atsistojęs aš pirštu nurodysiu tave.

Nudeginta ji žaibu pasisuko, susitikdama akimis su greta sėdinčiu studentu, kuris, pasi-puošęs savo korporacijos spalvomis, ramiai, kar-tu pabrėžtinai pagarbiai nusilenkęs, vėl jai pa-tarė įsakydamas:

— Taip, taip be jokių svyravimų, kolege.

— Tai ne jūsų reikalas!

Kaip tik mano, miela kolege, prižiūrėti juniorus, kad jau pačią pirmą dieną universitete jie neiškręstų kokios kiauylstės. Jei jo magni-ficencija nutarė spustelti pilką, neseniai dar gimnazistišką letenėlę, tai būtų įžeidimas atsi-sakyti tai padaryti. Ar ne, kolege? Rodos, gim-nazijoje logiką ėjote. Be to, tai pirmoji tavo proga, kolege, o gal ir paskutinioji. Nemanyki, kad rektorius kiekvieną dieną siūlys tau savo ranką pačiupinėti, jis užimtas, darbų turi.

— O iš kur žinot, kad aš nenoriu eiti?

— Visą laiką sėdėjot, tartum ant jūros ban-gos pasodinta, ir staiga nurimot, tartum mama paėmė ant rankų. Ne pirmi metai studentas, žinai, ką tai reiškia.

Jūs kreipkit savo vertingą dėmesį kitur, kam gaišti prie gimnazistiškų polinkių mer-gaitės.

— Ant bangos sėdėdama, taip trynėt mano iškilmių švarko rankovę, kad privertėt jus ste-bėti.

(Bus daugiau)

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

BLAŠKYMOSI POLITIKA

Psichologų aiškinimu, kiekvienas žmogus (taigi ir žmonija) turi, šalia eilės kitų, du savotiškus ir įdomius kompleksus: savo mažybės ir savo didybės, savęs nedavertinimo ir savęs pervertinimo. Kai kada šie du bruožai žmogaus būde pasireiškia ryškiai ir grynai, bet dažniausia jie yra sumišę, susijungę, nelengvai atskiriami. Didybės kompleksas nekartą išsilyja, kaip mažybės komplekso šydas, ir vėl - tasai, kuris mums atrodo savęs nedavertinimo, nepasitikėjimo, kuklumo ir mažybės komplekso įkūnijimas, iš tikrųjų gyvenime turi didelį vaidmenį, ir mes su juo labai skaitomės, jo bijomės ar net slapta gerbiame.

Nuolat sakoma, kad Chruščiovas ir visa bolševikinė Rusija serga menkavertiškumo kompleksu. Ir už tat, kad jie pridengti, jie visi tokio įžūlūs, agresyvūs, išdidūs, jautrūs, nuolat pabrėžiantieji savo istorinį pirmumą, godūs prestižo ir pagyrimų. Gi apie visą Ameriką ir daugumą amerikiečių teigiama, jog tai esą gryniausios didybės ir savęs pervertinimo pavyzdžiai. Mes turtingiausi, mūsų technika ir mokslai iškiliausi, mūsų sportininkai geriausi, gyvenimo standartas aukščiausias, niekas mums neprilygsta, mes vadovaujame pasauliui.

Bet šalia tūkstančių kitų, paminkime tik porą faktelių, kurie šį superiority complex pavertčia šipuliais. Paleido rusai pirmieji sputniką, - ir ai, ai! - kažkas negerai su mūsų mokslu ir mūsų technika, ir net amerikietis gimnazistas jau nebeprilygsta rusų gimnazistui. Ir tuojau visa "beat generation" pasivadina "beatnikais" - nusikopiuoja savo vardui rusišką gailinę. Ir į savo kalbą įsiveda eilę kitų žodžių su ta rusiška gailine... Van Cliburn, jaunas pianistas, nepajėgia išgarsėti Amerikoje. Bet kai laimi Maskvos pianistų turnyre pirmą vietą, čia sugrįžęs - jau garsenybė, genijus, į jo koncertus pristinga bilietų, plokštelių fabrikai daro biznį. Amerika tuoj pripažino savo muzikantą, kai Maskva jam išdavė gerumo diplomą!.. Argi ne gėda?

Štai kaip sumišę ir kartais nebeatskiriami didybės ir mažybės kompleksai.

Prieš keletą mėnesių Dr. K. Sruoga - žmogus protingas, nekarštuolis, ekonomistas - parašė viename laikraštyje straipsnį, įspėdamas mūsų žurnalistinės grafomanijos autoritetus, kad didžiųjų vakarų pasaulio politikų ir atsakingų valstybės vyrų gal nereikėtų taip be atodairos ir be apeliacijos vadinti kvailiais, neišmanėliais, nieko nenumačiusiais ir nepramatančiais, o tik savo aklume vairuojančiais pasaulį į prarają. Žmonės, įkoptę į vadovybės tokių didelių ir protais nebedidžių kraštų, kaip Amerika, Anglija, Prancūzija, - jų neturėtų būti tik idijotai, neišmanėliai ir kopūstų galvos.

Be abejo, Sruoga čia turi neginčijamas teisybes. Jo teigimą būtų galima nebeatkurti, kaip pakoreguoti ta prasme, kad tie didieji valstybės vyrai, imant individualiai, savo protu, sąžine ir sugebėjimais tikriausia buvo rinkiniai, geriausi iš geriausių, tačiau aplinkybės ir jų veiksmų padariniai buvo tokie, kad mums kartais sukelia visai nešvankių abejonių dėl tų genijų gabumo. Matyti, kad ir jie tėra tik žmonės su savo silpnėmis, prieštaraus ir manijomis. Tie iš mūsų, kurie per du pastarus dešimtmečius atidžiai sekė Lietuvos, Europos ir pasaulio politikos įvykių ir padarinių raidą, turėjome tiek pasitikėjimo vakariečių vadų talentais laimėti teisingą karą, grąžinti pavergtus tautoms laisvę ir įsteigti teisingos ir pastovios taikos santvarką, - ir kiek nusivylėme tomis svajonėmis!

Churchillis, Rooseveltas, pagaliau Trumanas su atomine bomba monopolijai, - ką jie laimėjo, kokią įsteigė pasaulyje santvarką, parentai tautų laisvę, teisingumą ir pastovia taika? Sumušę vieną laisvės priešą, ben-

zino liepsnoje sudeginę vieną tironijos apaštalą, jie trumpu laiku leido išaugti kitam laisvės priešiui ir tironijos apaštalui -

nis karas.. Tad geriau, tegu liekasi Nikita.

Nekartosiu toliau tos kolumnisto nesąmonių ir prieštaravi-

Kam buvo kviestas Chruščiovas į Washingtoną? - Tur būt pasitarti, kaip pavergtas tautas išlaisvinti be išlaisvinimo?...- Istorija rodo, kad blaškymosi politika niekad nėra tautoms padėjusi.

dar stambesniams ir pavojingesniams už pirmąjį. Ir dabar jį pasikviečia į svečius, reikalauja jam rodyti mandagumą ir pagarbą (courtesy and dignity) ir kalba apie viltis surasti sprendimus, kurie pašalintų nesantikos židinius, ilgam laikui užtikrintų esamą "taikingą sugyvenimą".

Vieno didelio Amerikos miestų policijos viršininkas, belaukdamas Chruščiovo, spaudai pareiškė, kad visos nedraugiškos demonstracijos turės būti sušalintos, nes jos rodytų, kad piliečiai nepasitiki savo vyriausybės protingumu. Tai rodydami, jie sunkiai pakenktų Amerikai ir jos vaidmeniui pasaulyje. Taip policijos viršininkas, lyg tarsis koks naujas konstitucijos dėsniu aiškintojas, nustatė piliečiams elgseną, ką jie turi daryti ir ko nedaryti, tironijos princui svečiuosna atvykus...

Mano mėgiamas "Los Angeles Times" kolumnistas Holmes Alexander, labai išprusęs ir įmantrus žurnalistas, ką tik nupasakojo savo patirtas Washingtono nuotaikas. Chruščiovo vizito proga Amerikos sostinėje manoma, kad "mes amerikiečiai neturėtume naudoti iš sukilimo Rusijoje. Jei Amerikos oficialieji sluogsniai turėtų pasirinkimo teisę, spėtina, kad jie būtų už Chruščiovo palikimą valdžioje"... Chruščiovas Rusijoje atsiekęs daug laimėjimų: jo plėšinių dirvonų politika pasisekė, jis patinka jaunimui, jis yra magnetiška asmenybė, jis palengvino valstiečių padėtį, decentralizavo sovietų pramonę, net slaptają policiją teoretiškai pakeitė vietine milicija!..

Kolumnistas tebsi Chruščiovo drąsa, Juk šis vyksta į svečius ten, kur žinios esąs nekenčiamas. Nei Stalinas, nei Hitleris, nei Mussolinis tiek nedrįsdavę! Nikita esąs "pavojingiausias priešas, kokį betkada šis šalis yra turėjusi; palyginus su juo Hitleris buvo tik pypliukas". Ir visdėlto Washingtono oficialiesiems sluogsniams atrodą geriau, kad Rusiją valdo Nikita, o ne kas kitas. Jei po Stalina mirties Berija, o ne Malenkovas būtų pagrobęs valdžią, šiandien turėtume tretįjį pasaulinį karą. Jei Amerika būtų įsikūsi į Vengrijos sukilimą, tai gal būtų pavykę nuo Rusijos atplėšti vakarinius pakraščius, bet irgi būtų buvęs naujas pasauli-

mų kiaušinėlis. Ji tokios pat vertės, kaip aiškinimas, kad Nikita čia buvo pakviestas susipažinti su Amerika, idant įsitikintų, kokia ji stipri, ryžtinga ir geranoriška, ir tada pasidarytų sukalbamesnis.

Jeigu atmesti ir ne nesvarstyti šios kvailai liaudžiai skiriamos pasakos, - kam gi jis buvo pakviestas? Ar tik tam, kad amerikiečiai užsitikrintų teisę to-

liau pasilikti vakariniame Berlyne, kur jie teisėtai buvo ir tebėra? Kam prezidentas Eisenhoweris vizito išvakarėse skrido į tris Europos sostines, tuoteatrališkai išskeldamas ir pabrėždamas Nikitos apsilankymo reikšmę ir svarbą? Ar tam, kad žmogui, kuris gražiai pažadėjo mus visus palaidoti, būtų iš anksto įmokėtas tinkamas "down - payment" į laidotuvių fondą - užtikrinimas Rusijai dabartinį jos sienų ir įtakos zonų? Juk to ir tik to Nikita tenori pirmą laidotuvių pradžiai.

Amerikos liaudis, darbininkai, jų unijos, veteranų organizacijos, europinės kilmės ateivių grupės neprisidėjo prie Chruščiovo kvietimo, to sumanymo nepalaikė ir labai aiškiai priešinosi. Jos ruošėsi protestuoti, de-

monstruoti, pikietuoti. Sumanyta išskviesti garbingąjį svečią, mandagiai ir vertingai jį sutikti palaikė daugiausia milijonieriai ir stambioji buržuazija, žinoma, drauge su kairuriais "intelektualais". Pats prezidentas ir policijos viršininkai prašė tautą būti ramiais, mandagiais ir svetingais. Tai darė žinodami, kad atvyksta, anot Alexanderio, "pavojingiausias priešas".

Tad dar kartą: kam jis visdėlto buvo kviestas? Juk po Vengrijos sukilimo organizuota aktyvi rezistencija sovietų tautų kalėjime sumenko, moralė buvo palaužta, viltys savo jėgomis nugaltėti Kremlių išseko, taika sovietinėje imperijoje padidėjo. Kad pavergtųjų rezistencinė moralė vėl pamažu nepradėtų atsigaivinti, - tikrai dabar buvo griebtasi gero sumanymo: pasikviesti į svečius patį tironijos simbolį, vaišinti jį, rodyti jam mandagumą ir pagarbą, ir tuo "sustiprinti" pavergtųjų valią ramiai ir taikingai gyventi "decentralizuotame" sovietų kolchoze. Juk ten ir politinės policijos nebėr, o tik - lokalinė milicija...

Būtų įdomu, jei amerikiečių visuomenė ir mes visi kiti ištikimai paklausytume Washingtono valdžios ir mūsų lokalinių policijos viršininkų prašymams. Ne tik liktume ramūs, bet mūsų garbingam svečiui parodytume pagarbą draugiškais plakatais, sveikinimais ir džiaugsmo demonstracijomis. Juk taip labiau pritiktų. Ir ne mažiau būtų įdomu

Konsulas Anicetas Simutis

atšventė 50 metų sukaktį

Konsulas Anicetas Simutis.

V. Maželio nuotrauka

Jubilatas mokėsi Telšių ir Kauno Aušros gimnazijose. 1931 m. įstojo į Vytauto Didžiojo Universiteto ekonomijos fakultetą ir kartu dirbo Užsienių Reikalų Ministerijoje. 1936 m. buvo perkeltas į Lietuvos Generalinį Konsulatą New Yorke, kur iki šiol tebedirba.

Toliau studijas tęsė Kolumbijos univ. New Yorke ir 1940 m. baigė, įgydamas ekonominių mokslų magistro laipsnį. Jo darbas "The economic Reconstruction of Lithuania after 1918", kurį išleido universiteto leidykla, buvo pirmoji Amerikoje studija apie Lietuvą.

Jubilatas jau nuo pat mokyklos suolo aktyviai dalyvavo įvairiuose mokslei-

vių būreliuose. Buvo vienas iš jūros skautų organizatorių Telšiuose. Dalyvavo steigėjų tarpe ir buvo pirmasis vicepirm. ats. karininkų Korp! Ramovės ir kt. Amerikoje daug pasidarbo BALFe ir New Yorko Liet. Prekybos Rūmų veikloje.

Spaudos darbą pradėjęs korespondencija 1926 m. Trimite, vėliau bendradarbiavo Lietuvos Aido, Tautos ūkyje ir daugiau ar mažiau yra rašęs beveik visuose Amerikos lietuvių laikraščiuose ir angliškam "America".

Vienas didesnių jo darbų yra neseniai išleistas Pasaulio Lietuvių Žurnalo dvi laidos. E. Č.

Senelių prieglaudos lietuviams atsako Lietuvos okupantams

Pastaruoju metu minimas komitetas yra išsiuntinęs Vakaruose esančius lietuviams laiskus, kuriuose ragina grįžti prie gražiojo Nemuno krantų, parinktais meilais žodžiais, kaip ta pasakos lapė, graudina ir prižada kalnus gėrybių, kad tik kaip nors prisiviliotų gaidelį ir jam perkastų gerkle... Tokį viliojantį laišką gavo ir Vechta (buv. Varelio) senelių prieglaudos lietuvių. Šie tuojau ir labai gražiai reagavo į bolševikų laišką. Dėl atsakymo originalumo ir pavyzdžio jį spausdiname:

"Grįžimo į Tėvynę" komitetui

Nors už kiekvieną laišką esame pratę padėkoti, bet už jūsų laišką to negalime

la hipokrizija?... Vos rašalas nudžiūvo, ir tas pats prezidentas kviečia į svečius Nikitą - tur būt pasitarti, kaip pavergtas tautas galima išlaisvinti be išlaisvinimo?...

Padariau vėl klaidą, čia primargindamas daug eilučių mūsų skaitytojui, kuris "neturi laiko" ilgiems straipsniams. Paveikslai jam geriau išaiškina problemas. Ką čia rašiau, tai tik norėdamas "keliais žodžiais" pakomentuoti viename vakarų Europos laikraštyje ką tik matytus porą piešinių. Jie nepaprastai aiškiai aptaria visą Amerikos blaškymosi politiką. Tuodu piešiniu tad ir pridėdu prie savo žodžių.

(Nukelta į 5 psl.)

ŽVALGYBŲ KOVA

Buvusio anglų slapto agento atsiminimai

Švelnus, malonus 1944 m. gegužis. Europos frontuose vokiečiai traukiasi. Tolumuose Rytuose Amerika spaudžia japonus. Jungtinėse Amerikos valstybėse pašnibždomis kalbama apie naujus ginklus, kurie turėtų vienu smūgiu baigti karą. Mažesniuose išvestųjų rateliuose pirmą kartą pasigirsta žodis, kuris duos vardą naujai epochai: atominė bomba.

Sovietų Sąjunga ginklavimosi lenktynėse beviltingai atsilikusi. Kremliaus valdovai nepasitiki Vakarų sąjungininkais. Karas bus laimėtas drauge, bet kas laimės taiką?

Sovietinė žvalgyba dirba išsiuostusi, bet daugiau sąjunginėje Amerikoje, negu priešininkės Vokietijos krašte. Rusija nori žūti patirti JAV atominio ginklavimosi paslaptis.

Tuo momentu atsimenama Martha Dodd, buvusi ambasadoriaus duktė, iš Vokietijos teikusi žinias sovietams. Aš gaunu užduotį užmegsti su ja ryšį.

Kai tik, paskambinęs telefonu, išstariu žodį "Faunas", ji tuojau mane pakviečia į savo butą. Slaptažodis, kuriuo sovietų emisaras gali bet kuriuo metu su ja susiršti, nėra paslaptis.

Ankštais, tamsiais laiptais užlipu į mažą butelį Lexingtono gatvėje, New York. Ji pasodina mane ant apsitrynusios kėdės. Lietingos gegužės popietės šviesoje didelė atelė atrodė itin niūri. Neplauti indai išmėtyti tarp nebaigtų pavelisų. Kambarys neįvėdintas. Seno agento instinktu greitai suvokiu jos būklę. Skurde leidžia dienas buvusi ambasadoriaus duktė, įpratusi į prabangą ir pagarbą. Greičiausiai nė melužio ji dabar neturi.

- Atrodo, kad tamstai nepatinka mano butas, drauge Taylorai (toks tada buvo mano slapyvardis)?

- Ne Martha, nepatinka, atsakiau. - Todėl ir atėjau.

- Ką tai turi reikšti?

- Ar tiki, kad tamsta galėtumėte panaudoti, jei gyvenit tokiam bute? Jei draugauti tik su žmonėmis, kurie ir taip įsitikinę mūsų reikalu? Tamsta esi buvusio ambasadoriaus duktė. Priklausai vienai iš kilmingiausių Virginijos šeimų. Mes būtume kvailiai, jei tamstos nepanaudotume turtuolių sluoksniuose.

- Aš nekenčiu turtuolių.

- Jūs jų nesunaikinsite, vien tik dalindami proklamacijas fabrikuose.

Kai po kelių valandų išėjau iš Martos buto, mes jau esame paruošę planą, kurį ji ateinančiais mėnesiais iki smulkmenų išplėdys.

*

Skaitytojas dalį Martos Dodd istorijos atsimena iš Dirvos 61-63 numerių. Gyvendama Vokietijoje, ji svajoto "pavergti" Hitlerį.

"Studijuodama Chicagos universitete Martha Dodd susižavėjo ir įtikėjo į Nietzsche antžmogį. Jeigu Hitleris, tuomet daliai pasaulio ir pačiai Vokietijai atrodę įsikūnijusiu antžmogiu, jos būtų neapyklės, jina būtų tapusi vokiečių žvalgybos agente. Jeigu vėliau ji nebūtų susipažinusi rusų pulkininko - būtų ir toliau dirbusi amerikiečių žvalgybai. Jeigu nebūtų nuvažiavusi į Rusiją - niekada nebūtų tapusi sovietų agente", sako apie ją šių atsiminimų autorius. "Mano šnipų rinkinyje ji buvo vienintelė, kuri šnipe tapo dėl žveistos savimeilės ir neapykantos".

Neapykantos vedina, ji ir antrą kartą, 1944 m. pavasarį, sutiko dirbti sovietams - šnipinėti atomines paslaptis. Bet ji nežinojo, kad jos užverbuotojas, "draugas Tayloras", šį kartą buvo britų žvalgybos valdininkas, tariamai dirbęs sovietams. Ji nežinojo, kad ji šį kartą tebuvo tik raitelis komplikuotoje žvalgybų kovos mašinoje.

Ji paskubomis griebėsi vykdyti "draugo Tayloro" pavestus uždavinius. Persikėlė į elegantišką butą Park gatvėje, susipirko gražiausius drabužius pas Mainbocherį, lankė ištaigingus lokalus ir Brodvejaus teatrų premjeras. Pirmomis 1945 m. dienomis ji jau galėjo pranešti suradusi "CM" (tomis raidėmis žvalgybos žargone vadinamas žmogus, kuriuo galima pridengti

šnipų organizaciją) - ištėkėjusi už milijardieriaus Alfredo K. Sterno.

Pradedami bandomieji uždaviniai, Martha reguliariai skraido į Meksiką. Iš ankstesnių pasakojimų skaitytojas atsimena, kokiomis priemonėmis apeinama mūtų kontrolė, kaip jos broilis Bilis paėmė netikrintus jos lagaminėlius ir nugabena rusų slaptosios žvalgybos viršininkui Meksikos sostinėje. Skaitytojas taip pat atsimena incidentą, kada ji su broliu tariamai areštuojama. Ji šaukiasi vyro pagalbos. Sternas skubiai atskrenda į Meksiką, ir Martha jam prisipažįsta, jog šnipinėjanti sovietams. Sternas įtikinamas sovietų žvalgybos visagalybe. Kai jis grįžta į New Yorką, Sternas jau yra tapęs sovietų bendradarbiu.

Maskvai pageidaujant, Sternai nusiperka ištaigingą namą Connecticute, netoli New Yorko. Čia Martha priliiminėja turtingus prekybininkus, žinomus muzikus ir... netoli esančios amerikiečių karinės stovyklos karininkus. Sternų ištekliai tirpsta. Ir tai numatyta sovietų planuose. Kai jie jau beveik atsiduria prie bankroto ribos, viena dieną sovietų pasiuntinys į jų namus atsiunčia Edwardą Herbertą.

Tą slapyvardį tuo metu naudoja Boris Morros, kompozitorius, režisierius ir Hollywoodo producentas (Morroso atsiminimuose sakoma, kad tą slapyvardį anksčiau yra turėję dar du ar trys sovietų agentai). Nei Sternas, nei sovietų pasiuntinys nežino, kad Morros faktiškai dirba amerikiečių žvalgybai.

- Ligšiol viskas buvo tik įžanga, - pareiškia jis. - Dabar jūs turėsite mestis į televiziją.

- Į televiziją? - nustemba Sternas.

- Taip. Mažiausiai kris į akis. Visame krašte steigšime firmas, bent 60 jų reikės sukurti per galimai trumpesnę laiką. Jose dirbs mūsų agentai. Neįtariamai galėsime keliauti iš miesto į miestą. Be to, lengviau bus prieiti nufilmuoti reikalingus įrengimus.

- O kas tai finansuos?

- Aš parūpinsiu pinigų.

Morrosui išėjus, Martha sako:

- Jis man įtartinas. Jis nėra įsitikinęs komunistais.

- Nevisi agentai yra įsitikinę komunistais, - atsako Sternas.

Edwardo Herberto vizitai dažnėja. Jis atgabena pinigų, bet jų neužtenka. Per metus išdygsta 55 "televizijos firmos". Sternai vis giliau lenda į skolas.

Marthą pradeda graužti sąžinė.

Ne dėlto, kad ji su vyru išduoda kraštą. Ji negali pernešti, kad

šlyja jų finansiniai reikalai. Ji vis labiau įtaria Edwardą Herbertą.

1949 m. pabaigoje ji vieną vakarą prasilenkia su šnipinėjimo taisyklėmis ir pasekė Herbertą.

Ji mato, kaip jis iš jos namų nuvažiuoja tiesiog į amerikiečių karinę stovyklą.

Ją apima baimė, bet ji negali savo žinių pranešti sovietų pasiuntinybei, nes agentams yra uždrausta peršokti savo ryšininkus. O jos ryšininkas kaip tik ir yra Edwardas Herbertas, alias Boris Morros.

Netrukus ji gauna savarankišką uždavinį: nustatyti ar agentas John Payne, kuris turi palaikyti ryšį su svarbiausiais atominiais šnipais Jacku ir Myra Soble, nėra amerikiečių žvalgybos valdininkas. Susipažinusi ir įsimylėjusi, ji vieną dieną slapta patikrina jo stalčius ir randa tūlos moters laišką: "antradienį, 9 valandą, atvažiuosiu pas tave".

Pavydo kankinama, Martha atvažiuoja prie jo buto ir seka. 9 valandą iš takasio išlipa ne moteris, bet Boris Morros.

Kita dieną ji sovietų pasiuntinybei praneša:

- Ar taip vadinamasis Payne seka Sobles aš nežinau. Bet jis turi ryšį su mūsų agentu Edwardu Herbertu.

Sovietų žvalgyba nebuvo davusi Morrosui uždavinio susiršti su Payne. Tiesa, Hollywoodo producentas perduoda sovietų žvalgybai įdomių dokumentų, tariamai pavogtų iš Payne buto, bet žvalgybos viršūnės pradeda jų nepasitikėti.

*

Sovietai gavo svarbių žinių apie amerikiečių atominę centrinę

Los Alamos, Marta Dodd gauna uždavinį tas informacijas nugabenti į Vakarų Berlyną, ten perduoti ryšininkui ir skubiai grįžti į Ameriką.

Kai ji vieną šiltą spalio dieną pasiekia Tempelhofo aerodromą, greta nusileidžia ir antra mašina iš Vakarų. Martha nustemba, ties pasų kontrole sutikusi Morrosą. Jos žiniomis, jis tuo metu turėjo būti Meksikoje.

- Rytą skrendu į Maskvą, - sako Morros.

- Ko ten?

- Vėdu derybas dėl vieno filmo gamybos.

Staiga Martha nebepatiki suvaldyti savo antipatijos. Ilgai tramdyti įtarinėjimai audrina jos temperamentą.

- Žinai, Morros, tamsta man nepatinki.

- Nesu tamstos tipas, - bando juokauti Morros.

- Ne tai, Aš nepasitikiu tamsta. Esi blogas marksistas. Aš net nesu tikra, ar nesi dvigubas agentas.

Morros susivaldo. Jis yra pakeliui į Maskvą. Jis žino: menkiausia klaidelė - ir jis žuvis.

- Turiu prisipažinti, - atsako jis, - kad ir tamsta man nepatinki. Ar daug metų praėjo nuo to, kai bande pasidaryti Hitlerio meilužę? Ir dabar visą laiką trukdai mūsų su Sternu planus. Aš pradėdau galvoti, ar tik tamsta nesi dviguba agentė.

Martha nieko neatsako. Viskas neaišku, susijaukė, bet ji jau pasiryžusi likviduoti Morrosą. Ji ištiesia jam ranką:

- Laimingos kelionės. Gal grįši sveikas. - Tai skamba lyg pasmerkimas.

Martha nuvažiuoja į viešbutį, Morros - į sovietų komendantūrą.

(Bus daugiau)

Seneliai...

(Atkelta iš 4 psl.)

gravusius - jie sugrįžo todėl, kad patikėjo mūsų melo propagandai. Ne paslaptis, kaip jie nusivylė tąja tary-

bų Lietuva. Ne tiek dėl skurdžios duonos plutos, kiek dėl laisvės, kurios okupuotoje Lietuvoje nei su žiburiu nerasi. Jie gyvendami Vakaruose naudojami visokių laisvės, jos tarybų Lietuvoje nerado ir jos nebus, kol desėtkai tūkstančių apmokamų agitatorių diena iš dienos Kremliaus "mokslo" kals žmonėms į galvas ir reikalauja būti paklusniais "motinai partijai", kol eiliniam žmogui bus draudžiama savistoviai galvoti, pasakyti tiesos žodį, kad ir pačiam pavergtųjų "viešpačiui" Chruščiovui, taip kaip yra leista kritika laisvuose Vakaruose. Kad laisvės nėra pavergtuose kraštuose ir Lietuvoje, tai vaizdžiai atsako Vengrijos pavyzdys.

Geriau jūs kreiptumėtės su šauksmu į tautiečius, ištremtus Sibiro vergijon ir į tuos, kurie po savanoriškumo priedanga apleidžia Tėvynės "grožybes bei patogumus" teikiamus darbo žmogui. Tegul sūnūs "palaidūnai" grįžta į tėvų namus, į gimtąjį sodžį!

Žadate siuntinėti "Tėvynės Balsą", kurio mes nelaukiame ir prašome nesiuntinėti - apsieisime be tos melo propagandos. Priešingu atveju turėsime su juo taip pasielgti, kaip savo laikui esame pasielgę Vėly. Taip pat ir su laiškais.

Jums p. Jackevičium, kad tenka dirbti "Grįžimo į Tėvynę" komitete, nepavydėtina duona, kad ir socialai būtų apmokama. Manome, jei kada ir pasiseka kokį tautietį suklaidinti, pertraukti vergijon, kad ir komunistas būtų, vistiek sąžinė išmetinėja. Dėl jūsų tarnybos ir pastangų galime tik užuojautą pareikšti.

Vechtos senelių prieglaudos lietuviai

ALB suvažiavimo bankete Detroite susitiko du seniai nesimatę bičiuliai: plk. P. Saladžius iš Rochesterio ir gen. J. Černius iš Detroito.

Dirvos nuotrauka

Neolithuanų padėka

Korporacija Neo-Lithuania valdyba reiškia didžią padėką visiems Neo-Lithuania draugams, bičiuliams, korporacijos nariams ir korporantų-čių tėvams, vie-nokiu ar kitokiu savo įnašu prisidėjusiems prie jaunųjų jos narių vasaros stovyklos gražaus pasisekimo, įvykusios Christiana Lodge, Mich. p. Linkų vasarvietėje.

Nuoširdžiai dėkojame tėvui Juozui Vaišniui, S. J., už atlaikytas šv. Mišias, pasakytas pamokslus ir sveikinimus.

Valdyba reiškia didelę padėką už paskaitas, sudariusias rimtą stovyklos intelektualinę programą: Aldonai Augustinavičienei, Dr. Steponui Biežiui, Karoliui Drungai, dail. prof. Vytautui K. Jonynui, inž. Jonui Jurkunui, muzikui Antanui Nakui, Aleksui Siliū-

nui, adv. Julijui Smetonai, Mečiui Valiukėnui ir dail. prof. Adomui Varnui; už referatus, parašytus jaunųjų korporantų-čių: B. Balysytei, A. Gudaitei ir R. Sta-kauskui.

Nuoširdi padėka už materialinę ir visokeriopą paramą: Tautiniam Akademiniam Sambūriui Chicagoje, Tautinės S-gos skyriui Chicagoje, Lietuvos Nepriklausomybės Fondo Valdybai, Dr. J. Bartkui ir Eug. ir D. Bartkams.

Didžiai dėkojame Neo-Lithuania padalinio valdybai Chicagoje už surengimą vasaros stovyklos, o taip pat dėkojame kol. J. Jurkunui, stovyklos vadovui, ir jo pavaduotojams V. Gulbinaitei ir A. Modestavičiui ir vasarvietės šeiminkams p. Linkams.

Valdyba

EAGLE ŽENKLAI PADIDINA SANTAUPAS PERKANT MAY'S KRAUTUVĖSE

the MAY co's (2) BASEMENT stores

SENOVIŠKOS TAUPŲ DIENOS!

SPECIALUS PIRKINYS!

VAIKAMS GARSIAUS GAMINTOJO

PAVYZDINIAI SNIEGO KOSTIUMIAI

Taip pat švarkai ir Suburban švarkai

Reguliariai 10.99 iki 19.99

SNIEGO KOSTIUMAI

8.69

Jūs pažinsite šio garsaus gamintojo pavyzdinius sniego kostiumus. Šioje grupėje yra 100% vitoniniai, Nylons, Bedford Cords, Orlon pile ir quilt pamušalai. Visi yra pavyzdžiai mūsų turimų stilių, kurie yra aukščiau įkainuoti. 2 iki 6½ dydžiai.

8.99 iki 13.99 švarkai ir Suburban švarkai

6.99

Aukščiau įkainuoti švarkai, Suburban švarkai iš Paskas vilnos ir medvilnės medžiagos. Su kapišonu ar kalnierių, Orlon pile ir quilt pamušalai. 4 iki 6½ dydžiai.

Mažų berniukų 1.99 žieminės kepurės

quilt pamušalas. Šiltas, vilnonis, Bedford cord, polished cottons ir twills. Pasirinkimas iš rudens spalvų. Dydžiai 6½ iki 67/4.

The May Co.'s Basement Infants' Wear Department Downtown and On the Heights

IŠ CHICAGOS Į AMERIKOS VENECIJĄ...

Atostoginė mišrainė

Šių metų atostogoms nužūrėjome dar neišpopuliarintą Fort Lauderdale vasarvietę, esančią Atlanto pakraštyje, 25 mylios į šiaurę nuo Miami.

Transporto priemone pasirinkom jau porą kartų išmėgintą Greyhound autobusą, dumiantį iš Chicagos tiesiai į Floridą, be persėdimų ir be ilgesnių sustojimų.

NESMAGI PRADŽIA

Iš Chicagos vietų rezervuotais autobuse negalima, nors ji ir yra pradinė 1500 mylių kelio stotis. Todėl į stotį nuskubėjome valandą prieš išvykimą. Žinojome "taisyklę" - kas pirmas prie durų, tas pirmas autobuse. O mes ne tik norėjome geresnių vietų, bet dargi ir visiems keturiems kaimynystėje.

Stambus juodis nešikas pradėjo taisyti kažin kieno lagaminus ir juos, - aplenkdamas gražiai išsirikiavusių keleivių su savo lagaminais eilę, - stumti į priekį, pro vartus prie autobuso. Jis protegavo tuos, kurie patys netampė savo keleivinio turto, o tą privilegiją paliko jam, nešikui, už pusdolerį.

Ir ko čia, rodos, pykti. Juk tai jo, profesionalo, duona. O mes pyktelėjome. Ir dargi protestuoti mėginome. Tvirtinome, kad iš tų protekčių nieko neišėis, nors patys tuo netikėjome. Gavę vėsiname autobuse geras vietas, atgavome gerą nuotaiką. Žinodami, kad dalis keleivių išlips, o jų vietas užims nauji, kad 6 ar 7 kartus pasikeis šoferiai, bet mūsų vietos vis bus mūsų, vis tos pačios iki pat Fort Lauderdale.

SŪRIŲ UŽDERĖJO

Skaitymą vijo snaudulys, o ši, pabudus, pakeisdavo pašnekesys, kurį ir vėl įveikdavo trumpas, bet kartais netgi knarktelėjimo pamargintas miegas.

Laikas bėgo, o drauge su juo ir stotys. Kažkur apie Chattanooga jauniausioji mūsų keleivė Rūta klausia: "Mama, ar mes čia lipsime?" Nepažįstamas vyriškas balsas iš tamsos: "Lipsim, lipsim. Visi lipa, ir mes lipsim". Ir tas pats balsas, keleiviams po sustojimo į autobusą sulipus, mus visus pavaišino lietuvišku

J. PAPLĖNAS

sūriu, galutinai išsklaidydamas bet kokius abejojimus dėl savo tautybės. Tautietis iš Chicagos, su žmona ir sūnumi, traukias į tuos pačius šiltuosius vandenis.

Bet vaišės autobuse buvo tik pradžia. Fort Lauderdale dar kartą gavome sūrio. Ir ne po riekutę, o visą lietuvišką sūrį. Jį iš Kanados atgabeno p. M. Dausienė, su dukra Aldona atsikridusi čia vasaroti.

PABĖGOME NUO KARŠČIŲ Į PIETUS

Kai Chicagą užgulė karščiai, juokavau bendradarbiams, kad nuo karščių bėgsime į Floridą. Ir kągi? Visą paskutinę rugpjūčio savaitę temperatūra Chicagoje buvo aukštesnė, negu Fort Lauderdale vasarvietėje: ten buvo per 90°, o čia 5-7°F žemesnė. O kai rugsėjo pirmąją savaitę oras Chicagoje atvėso iki 75-78°, čia jis laikėsi maždaug tame pačiame aukštyje: 85-89° dieną ir 70-75° naktį.

Vandens temperatūra gana pastovi. Ji šiuo metu sukasi apie 85°.

Teigiama, kad meteorologai Fort Lauderdale kurorto klimatą laiko vienu iš maloniausių klimatai pasaulyje, įrašydami šią vasarvietę į vienuolikos geriausio klimato vietovių sąrašą. Taip skelbia vietos šaltiniai. Juose, be abejo, gali būti gera reklamos dozė. Klimato malonumas pagaliau yra subjektyvus reikalas.

Lengviau lyginti apčiuopiamą dalyką, pav., paplūdimį. Čia jis rupoko smėlio, kurio sudėtyje dominuoja vandenyno gyvūnų kiaušinių trupiniai. Nors jis tamsokas, bet švarus ir gana švelnus. Žinoma, jam toli gražu iki Nidos arba Palangos kopų smėlio, bet kas ir kur tokį smėlį yra matęs?

Didelis plusas, kad visas 6 mylių ilgio paplūdimys čia yra viešas. Juo gali naudotis, kur nori ir kas nori. Išgarsintame Miami Beach kurorte, pav., Atlanto pakrantė yra išraižyta mūro sienomis, supratvatinėmis didelę paplūdimio dalį. O savo

ploučiu ir ilgiu (per 20 mylių) garsus Daytona Beach paplūdimys paverstas plaža ir vieškelio kombinacija. Ten civilizacija lipa žmogui ant galvos. Kai tu kaitiniesi, išsitiesęs smėlyje, pro tavo galvą ar kojas šliaužia automobiliai. Čia to nėra. Ir mažiau "civilizuotam" tai patinka.

EKSURSIJA Į VENECIJĄ

Fort Lauderdale mėgsta save vadinti Amerikos Venecija. Vasarvietė išraižyta navigaciniais keliais (upėmis ir kanalais), kurie sudaro per 260 mylių. Pietinėje jos dalyje yra didžiausias Amerikoje jachtų uostas Bahia - Mar. Skelbiama, kad Bahia-Mar yra didžiausia pasaulyje jachtų bazė, į kurią įdėta 2 1/2 mil. dolerių.

Sumokėję po \$2 nuo kiekvienos galvos, sulipome į turistinį laivą Miss Juanita ir, drauge su pora tuzinų kitų keleivių, pasileidome amerikinės Venecijos keliais.

Plaukėme pro rajoną, kuris tikrai vertas Venecijos vardo. Namų kvartalus skiria vandens kanalai, kuriais, šalia laivų, plaukioja ištaigingos jachtos, o paaugliai švaistosi motorlaivais. Krante puikios vilos, supamos palmių, bananmedžių ir kitos tropikinės augmenijos. Palydovas linksnioja šio rojus kampelio vilų savininkų pavardes, vilų vertę, jų išlaikymo išlaidas. Jų kaina nuo kelių dešimčių iki kelių šimtų tūkstančių dolerių. O jų savininkai - pramonininkai, bankininkai, kino pasaulio veikėjai ir sportininkai, pradedant chemijos pramonės magnatu du Pont ir baigiant bokso čempionu Marciano.

Šią modernią Veneciją pakeitė natūralios džiunglės, kurios sudarė didelę dalį mūsų 30 mylių kelio. Ir nors jos nedaro to įspūdžio, kurį palieka kelionių aprašymų ir kinų ekranų džiunglės, jose, manau, nebūtų jauku stovyklauti kad ir tokiu uoliam stovyklautojui, kaip mūsų mielas Vladas Vijeikis.

Indėnų kaime radome ir kelis indėnus, kurie, greičiausia, yra etatiniai indėnai ir kuriems kas nors moka kuklią algą, kad jie turistams vaidintų patys save.

Šmaikštus jaunuolis, ginkluotas tik lazda, basas ir nuogas iki liemens, suvarė apie tuziną aligatorių (juos mums liepė skirti nuo krokodilų) į cementinį vandens baseinuką, o paskui pats į jį įbrido, vartė juos lazda ir tampė už uodegų ieškodamas tų, kurie jam buvo reikalingi. Sužadęs norimą, tempė jį už uodegos į sausumą ir su juo ko-vojo. Mikliai apžergė kokių 12 pėdų aligatorių, staigiu judesiu griebė jo didžiulį, aštriais dantimis šarvuotą snukį, suspaudė jį taip, kad aligatorius negalėtų prasižioti, tada ji mankštino, kaip raitelis žirgą, prievarta žiodė ir čiupė jo baisią, neproporcingai didelę krokodilišką burną ir išdarinėjo kitus pavojingus triukus. O po seanso, delną atkišęs rinko pinigų.

Po 3 val. kelionės, nuplauktos ratu, grįžome pro naują, modernų Port Everglades uostą, priimančią okeaninius laivus, nusodintą didžiulių prekių sandėlių bei naftos cisternų ir kainavusių apie 25 mil. dolerių.

KIETAS AUKLĖJIMAS

Auklėjimo ar pietietiško temperamento dėka, žmonės čia malonesni, širdingesni ir mandagesni, nei šiaurėje ir ypač nei jos didmiesčiuose. Pas mus, Chicagoje, net ir pažįstami nelinkę sveikintis, kas rytą ar kas vieną kartotį vis tą patį. Čia tik retas, tave sutikęs, nenusišyps ir nepasiveikina.

Šiam draugingumo ir respekto bruožiui, turbūt, įtakos daro ir auklėjimas. O jis čia kietas.

Floridos valstybės mokyklų superintendentas Thomas Bailey, kaip skelbia The Miami Herald, mokytojų konferencijoje, kurioje dalyvavo 3000 mokytojų, pasisakė už fizinės bausmės. Jis pabrėžė, kad "plekšterėjimas yra vienintelė kalba, kurią kai kurie mokiniai supranta". "Vienas pagrindinių mūsų mokyklos reikalavimų šiandieną", tęsė superintendentas, "yra mokyti respekto autoritetui. Jei mes to nemokysime mokykloje, Dievas žino, kur vaikai to bus mokomi".

Kai kurios Floridos apskritys jau yra įvedusios vaikų mušimą savo mokyklose. Kai kurie tėvai protestuoja ir graso teismu. Superintendentas skatina mokytojus šią auklėjimo priemonę tęsti ir toliau, tikėdamas, kad jo auklėjimo politiką, jei bus pralaimėta teisme, parems Floridos įstatymdavystės organai.

PAGARBA PIRATŲ VĖLIAVAI

Atpylę 14 dienų vasarąjimo prievolę paatlantėje, paskutinę saulėtą popietę nuėjome atsi-sveikinti su tuo tarpkontinentiniu ežeru, kurio kitoje pusėje prieš dešimt metų palikta Europa ir jos dalis - Lietuva. Ji ir čia, Atlanto pakrantėje, atrodo daug arčiau esanti, nei iš Michigano

CHICAGOS teisme yra iškelta \$25,000 byla vienai cigarečių kompanijai. Skundėja jau našlė, kurios vyras visą laiką rūkė tos kompanijos cigaretes ir mirė plaučių vėžiu.

APSKAIČIUOTA, kad iš šešių dirbančiųjų vienas yra atlyginamas iš valstybės išdo lėšų.

ežero skalaujamos Chicagos.

Atidavėme deramą pagarbą ir piratų vėliavai, kurios juodame fone, sukryžiuotų kaulų paretma, beakė kaukuolė žvelgia į Atlanto horizontą. Piratų vėliava plėvėsuoja aukšto stiebo viršūnėje ant Jolly Roger viešbučio - restorano, improvizuojančio to paties vardo pirato laivą. Ir kaip jos, juodos piratų vėliavos, negerbsi, jei ji dominuoja gerą mylią pakrantės, jei ji užkelta

penketą pėdų aukščiau valstybinės, kukliai prisiglaudusios šalutinėje pozijoje, šalia kitų, margašpalvių "navigacinių" vėliavėlių?

Grįžtame pavargę nuo pastangų pasilimti kaip galima daugiau ir pasilsėję nuo rūtinės, paliktos už 1 1/2 tūkstančio mylių. Ir įdege, bet toli gražu nepasiekę spalvos to nešiko, kuris Chicagoje už pusdolerį proteguoja ap-sukriusius.

CleveChecks

SPECIAL BUDGET CHECKING ACCOUNTS

REGULAR CHECKING ACCOUNTS, TOO • USE THE ONE BEST FOR YOU!

The Cleveland Trust Company

65 CONVENIENT BANKING OFFICES
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

I. J. SAMAS JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

MONCRIEF

Visų metų oro vėdinimas

• ŠALDO vasarą • ŠILDO žiemą

Aplankyk savo kaimynystės Moncrief pardavėją

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**

4% **SUPERIOR SAVINGS**

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

DARBUI IR IŠEIGAI GERIAUSI BATAI

SALAMANDER

3325 LORAIN AVENUE, CLEVELAND
Tel. ME 1-5837

Žmonės mūsų klausia:

"Kodėl Stroh's ugnim verdamas?"

Atsakymas yra toks:

"Taip gaunamas geresnis alus!"

Stroh's skirtingas virimo būdas (atvira ugnim virimas prie 2000 laips.) padaro skirtingo skonio, kurį jūs pajusite iš pirmo Stroh's alaus paragavimo. Bandyk Stroh's šiandien... ir pripažinsit, kad tai šviesesnis, skanesnis, labiau negu kitas alus gaivinantis! Tai Amerikoje vienintelis ugnim verdamas alus!

JUMS PATIKS

Stroh's

JIS ŠVIESESNIS!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

DABAR UŽ VIETINĖS KAINAS

on AUTO INSURANCE

Telefona pašauki m a s
Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraudžiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET
Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

NATIONWIDE
MUTUAL INSURANCE COMPANY
HOME OFFICE • COLUMBUS, OHIO

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

Juozui Urbšaičiui 80 metų

Clevelando Lietuvių Bendruomenės narys Juozas Urbšaitis rugsėjo 14 d. atšventė savo gyvenimo reikšmingą sukaktį — garbingo amžiaus 80-tąjį gimtadienį.

Sukaktuvininkas savo gimtąjį kraštą, Svaiginių kaimą, Sudargo parapiją, Šakių apskr., paliko 1893 m. išvykdamas laimės ieškoti į Vokietiją: dirbo įvairius žemės ūkio darbus Rytprūsioose, pora metų prie Rei-

Lietuvos laisvei, pirkė bonus, parašus, organizavo susirinkimus, sakė kalbas. Jis visur ir visada parodė didelį pasišventimą lietuviybės reikaluose. Nežiūrint gražaus savo amžiaus, Juozas ir dabar matomas kaip judrus, aktyvus įvairių organizacijų narys, pareigūnas, talkininkas, rėmėjas. Yra Tautinės Sąjungos narys, nuolatinis Dirvos skaitytojas ir rėmėjas. Sukaktuvininkui pagerb-

Juozas Urbšaitis

Dirvos nuotrauka

no pramonės įmonėse, dar kartą grįžo į Rytprūsį ir 1901 m. išvyko į JAV. Trumpą laiką pabuvojęs Michigano valstijoje, tais pačiais metais persikėlė į Clevelandą, kur ir dabar gyvena.

Juozas, kad ir neturėjęs galimybių mokyklas lankyti, skaitydamas knygas ir laikraščius, mokėdamas stebėti ir įvertinti gyvenimo įvykius, savarankiškai pasiekė plataus žinojimo. Jis tvirtu būdo, tiesus, atviras, darbštus, teisingas. Įgimtus gabumus gražiai mokėjo panaudoti Clevelando lietuvių visuomeniniame gyvenime, kai anuomet Clevelande buvo tik keliadesimt lietuvių ir kai anuomet amerikiečiai lietuvių neskyrė nuo "polak".

Juozas Urbšaitis metų metais yra buvęs šv. Kazimiero Draugijos nariu ir jos pirmininku, šv. Kazimiero Lietuvos Sūnų Kareivių Draugijos pirmininku net devynerius metus, šv. Juozapo Draugijos išdinininku, ALRKS sekretoriu ir pirmininku, šv. Jurgio lietuvių parapijos komiteto nariu.

Juozas yra vienas iš veiklių lietuvių Salės ir lietuvių banko steigėjų (Cleveland Lithuanian Building & Loan Association — dabar Superior Savings & Loan Association): eilę metų buvo to banko pirmininku-direktoriu, direktoriaus pareigose jis darbuojasi ir šiandien.

Pirmojo pasaulinio karo metu Lietuvos laisvės atgavimui Juozas dalyvavo Chicagijoje politiniame seime, Clevelande organizavo tautos fondą, rinko aukas

ti vaisės suorganizavo N. ir V. A. Braziuliai savo bute, kur dalyvavo kun. P. Dziegoraitis, inž. Pijus Žiūrys su poniu, M. Dunduraitė, A. Zdanis, A. Banis, F. Mackus, P. Žiūrys, išteikdamas sukaktuvininkui dovaną — Kiaulėno paveikslų reprodukcijas, perskaitė gražų įrašą, perdavė Bendruomenės linkėjimus.

Ilgiausių metų! F. M.

• **Dirvos spaudos balius** praėjo gražiu pasisekimu, pirmą kartą svečiams susėdus prie vaišių stalų didžiojoje Slovenian Auditorium salėje.

Programą pradėjo trumpą žodį tarė red. B. Gaidžiūnas, padėkojęs gausiems svečiams ir pristatęs iš toliau atvykusius.

Meninę programą išpildė akordeonistas Ch. Daubaras, daug kartų iškviestas į sceną ir svečių labai šiltai įvertintas.

Žodį tarė ir balių iš Chicago atvykęs ir Vilties Draugijos pirmininkas Dr. J. Bartkus. Jis pasakė: "Švenčiame Dirvos metinę šventę. Iš eilės jau 44-ąją. Gal kas kritiškai pagalvos, kodėl balius, o ne paskaita ar akademija. Bet atsakymas ateina iš mūsų papročio. Per šventes lankom vieni kitus, pasikeičiam nuo monėmis, džiaugiamės laimėjimais. Ir šis subuvinimas yra organiškasis ryšys su skaitytojais gerus santykius palaikyti.

Clevelandiečiai gali džiaugtis turėdami Dirvą. Jums ji yra vietos laikraštis, o mums visiems kartu yra mūsų minčių ir idealų reiškėja. Dirva yra užėmu-

VIRŠUJE: Svečių dalis Dirvos spaudos baliuje. Prieky matyti: B. Augustinavičiūtė, T. Čiurlionis, p. Janulienė, St. Nasvytis, K. ir O. Karpiai, Dr. D. Degesys, Dr. V. Ramanauskas, R. Degesienė, Dr. H. ir ponis Brazaičiai, L. Janulis. Toliau matyti Dr. ir ponis Nasvyčiai, L. Banis, F. Mackus, P. Palubinskai, p. Žemaičiai, St. Astrauskas ir kt.

Dirvos nuotrauka

si nacionalinį kelią be jokių nukrypimų į šalį. Ir ji eina tuo keliu vesdama į laisvą, nepriklausomą Lietuvą."

Svečiai, išklausę meninės programos ir Dr. J. Bartkaus žodžio, toliau linksminosi prie vaišių stalų, šoko grojant R. Butrimo orkestrui.

• J. ir A. Augustinavičiai, negalėję dalyvauti spaudos baliuje, atsiuntė \$10.00 auką. Ačiū labai!

• Šiame numeryje spausdiname eilę nuotraukų iš Dirvos spaudos balius. Daugiau nuotraukų bus kitame Dirvos numeryje.

• **Dirvos rengiamas kasmetinis jaunųjų menininkų konkursas** ateinantį 1960 m. pavasarį įvyks gegužės 14 d., Slovenian Auditorium. Apie konkursą plačiau pranešim spalio mėn.

• **Clevelando arkivyskupo Hoban patvarkymu**, rugsėjo 20 d., 4 val. po pietų, Clevelando katedroje bus laikoma šventoji Valanda. Visų tautybių kunigai kalbės savo tautos kalba "Tėve Mūsų ir Sveika Marija". Po to bus palaiminimas. Ta valanda organizuojama protesto ženklas dėl Chruščiovo atsilankymo. Visi kviečiami skaitlingai dalyvauti.

• **Protesto demonstracija**, Clevelando miesto burmistrui leidus įvyks rugsėjo 20 d., 4 val. 30 min. po pietų, sekmadienį, katedroje pasibaigus šventai Valandai. Ji įvyks Public Square. Rengia Clevelando Jungtinis Pavergtų Tautų Komitetas.

Clevelando lietuvių visuomenė prašoma tą dieną visus darbus atidėti ir dalyvauti protesto demonstracijoje. Organizacijos prašomos dalyvauti organizuotai, su vėliavomis ir plakatais. Visi dalyviai ant kairės

Dirvos spaudos baliuje su adv. J. Smetona atsilankė ir eilė amerikiečių kandidatuojančių į įvairias atsakingas vietas. Iš kairės: adv. Frank W. Wargo, kandidatė į miesto teisėjus Cleveland Municipal Court Blanche Krupansky ir adv. J. Smetona. Toliau matyti: p. Baleikos, Jonaičiai, B. Gaidžiūnas, J. Garla, M. Dunduraitė.

Dirvos nuotrauka

rankos užsideda gedulų kaspina.

• **Šv. Kazimiero liuanistinė mokyklą** pamokos prasidės rugsėjo 26 d. Vietoje ir laikas bus paskelbta sekančią savaitę. Norintieji naujai įregistruoti vaikus į šią mokyklą, prašom skambinti mokyklos vedėjui J. Dobrovolskiui telef.: MU 1-9143.

• **Studentų Sąjungos skyrius** ruošia linksnavakarių — Initium semestri. Įvyks rugsėjo 18 d., 7 val. vak. Čiurlionio namuose. Kviečiame visus studentus bei abiturientus gausiai dalyvauti. Studentės atliks trumpą meninę programėlę.

• **Spaudos Kioskas II** lietuvių apylinkėse veikia parapijos salėje tuoj po lietuviškų pamaldų.

• **Suėjo 20 metų** nuo Ice Capades pasirodymų. Ir Clevelande tie sukaktuviniai pasirodymai įvyks rugsėjo 24 — spalio 11 d.

• **Tom Ireland**, respublikonų kandidatas į Clevelando miesto mayorus, praėju-

si penktadienį susipažino su visais svetimkalbių laikraščių redaktorais. Buvo redaktoriams surengęs priėmimą.

A. a. Myk. Ratkaus skolininkams

Jau praėjo beveik metai laiko, kai mirė a. a. Mykolas Ratkus. Yra žinoma, kad vienam kitam savo priešių jis yra paskolinę pinigų. Tie, kurie iki šiol dar nėra atsiskaitę, malonėkite susižinoti su adv. Julium Smetona, a. a. M. Ratkaus testamentu vykdytoju, 1704 Lee Road, Cleveland Hts. 18, tel. ER 1-4333.

Kviečia į Tautos šventės minėjimą

D. L. K. Birutės Karių Šeimų Moterų Dr-jos Clevelando skyrius rugsėjo 19 d. (šeštadienį) 7:30 val. vak. Čiurlionio Ansamblio namuose — 10908 Magnolia Dr., rengia Tautos šventės minėjimą-pobūvį.

Kam brangi tėvynė, tam brangi ir ši diena. Vyresniųjų pareiga supažindinti su istoriniu tautos momentu, o Lietuvos žiedo — jaunimo, pasirošti ir būti neįnaujamu siulu tautos sargyboje.

Nuoširdžiai kviečiame visus lietuvius dalyvauti šios brangios šventės minėjime.

Programoje adv. Julius Smetona apibudins šios šventės reikšmę, o jaunieji dainininkai — J. Luizaitis ir Vyta. Matulionis palinksmins savo žaviais balsais. Po programos bufetas ir šokiai.

Įėjimas tik 1 dol. Pakvietimus galima užsisakyti šaukiant telef. PO 1-5614 ir MU 1-2762. (71)

• Ši ketvirtadienį Cleveland Arena rengiamose imtyinėse pagrindiniais dalyviais bus Gallaghys ir Von Erichs.

Taip pat dalyvaus 5 kitos poros.

Išnuomojamas butas

iš keturių kamb. Yra ir garažas. Butas antram aukšte. Šaukti: UT 1-3856.

Geras pinigų investavimas

Turi parduoti pelningą nuosavybę susidedančią iš 3 pastatų, 6 butai, 1 nebaigtas, 3 mašinų garažas. \$33,900. Parodoma susitarus su savininku. Šaukti po 6 v. v. UT 1-5839. (71)

PARENGIMAI

• Rugsėjo 19 d. D.L.K. Birutės Karių Šeimų Moterų D-ja ruošia 8 d. rugsėjo minėjimą - vakarą.

• Spalio 31 d. Korp! Neo-Lithuania metinė šventė ir balius La Vera Supper Klube.

• Lapkričio 21 d. Lietuvių salėje kariuomenės atkūrimo šventė. Rengia Ramovė.

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

CLEVELAND ARENA
SEPT. 24 - OCT. 11

Prices: (incl. tax)
MON. thru FRI. EVES. 8:30 P.M.
SAT. & SUN. MATS.
1:30 & 5:30 P.M.
\$3.50 (Boxes and Loges)
\$3.00 (Mezzanine - first 16 Rows Only)
\$2.00 (Rest Mezzanine - Corner Sections)
HALF PRICE (children under 12 years) Sat. 5:30 P.M., Mat. Only
SAT. EVE. — 8:45 P.M.
\$4.00 (Boxes and Loges)
\$3.50 (Mezzanine - first 12 Rows)
\$3.00 (Mezzanine - last 7 Rows)
\$2.00 (Corner Sections)

10 GREAT SHOWS IN 1

JOHN H. HARRIS PRESENTS
THE Fabulous ICE CAPADES
20th BIRTHDAY EDITION

TICKET SALE AT:
ARENA 3700 Euclid
or RICHMAN'S
736 Euclid Ave

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

KAS IR KUR

Danutė Šalkauskaitė dirbs biochemijos tyrimo darbą

• Prof. inž. J. Čiurlys, Nepriklausomoje Lietuvoje ėjęs daugelį atsakingų pareigų, rugsėjo 14 d., 3 val. mirė New Yorke. Buvo gimęs 1881 m. Kupiškio valsčiuje. JAV gyveno nuo 1947 metų. Liko dvi dukterys su šeimomis. Viena ištėkėjusi už konsulo A. Simučio, antro už dail. Baretto.

• Vokietijos Lietuvių Bendruomenės naujai išrinktos Tarybos pirmasis posėdis įvyks spalio 10-11 dienomis Vasario 16 gimnazijoje.

• Dr. K. Grauzinis, Lietuvos atstovas Urugvajuje, susirgo širdies liga.

• "Margučio" redaktorius Dr. B. Dirmeikis dar tebėra ligoninėje, sunkiai susirgęs širdies liga. Sirguliuojanti ir L. Vanagaitienė. Billings ligoninėje gydomi ir V. Olienė.

• Šešių lietuvių skautų tūčių stovykla šiais metais vyko prie Plymouth. Dalyvavo per 300 skaučių ir skautų. Stovykla atitinkamomis iškilmėmis uždaryta rugsėjo 5 d. Į uždarymo iškilmes buvo atvykęs Brolijos pirmininkas Dr. V. Čepas ir Sesių pirmininkė p. Čepienė. Taip pat dalyvavo daug skautų tėvų ir skautų bičiulių. Buvo atvykę ir lenkų skautų būrelis.

• Tautinių šokių propaguotojas ir žinovas p. Bielajus, kaip mums praneša, vėl susirgęs ir gydomas Colorado valstybinėje sanatorijoje.

• Juozas Butkus - Butkevičius mirė liepos 30 d. Lietuvoje, o jo žmona Magdalena mirė rugpj. 31 d.

Butkevičiai paliko tris išmokslintus vaikus: dvi dukteris Lietuvoje ir sūnų inž. Juozą Butkų JAV-se, New Yorke.

• Jokūbo Stuko vedama Lietuvos Atsiminimų radijo valanda New Yorke, rugsėjo 12 d. šventė nuo įsikūrimo 18-os metų sukaktį. Ta proga programa tęsėsi 2 val., kurios metu kalbėjo J.

Malonų skaityti "Dirvoje" ar kituose mūsų laikraščiuose, kad vienas po kito baigia aukštuosius mokslus. Dar didesnis džiaugsmas ir pasididžiavimas, kad tie jaunuoliai, baigę aukštąjį mokslą, yra įvertinami ir kviečiami pasilikti dirbti tose pačiose mokyklose.

Danutė Šalkauskaitė, kilimo šiaurietė, gavusi B. S. biochemijoje Urbanos universitete, prieš pora metų atvažiavusi į Michigano Valst. Universitetą, East Lansing, Mich. siekti aukštesnio mokslo laipsnio (M. S.), šį rudenį studijas baigia, priėmė Universiteto pasiūlymą ir pradėjo dirbti Universiteto biochemijos laboratorijose tyrimų darbą.

Danutė Šalkauskaitė

Audėnas, E. Čekienė, S. Narkeliūnaitė, dr. T. Žiūraitis, O. P.

Solistai L. Juodytė - Mathews ir Liūdas Stukas sudainavo keletą dainų. Programoj dalyvavo ir Rūtos ansamblis, diriguoja mas. muz. A. Kačanauskas. Radijo direktorius Jokūbas Stukas gavo visą eilę sveikintimo telegramų ir laiškų, kurių tarpe buvo PLB-ės Tarybos pirmininko adv. J. Šlepečio, kun. Vališaičio, p. Dilių, Liet. Moterų Atstovybės klubo ir kt.

• Bavarijos radijas Muenchene savo transliacijoje "Aus dem Osteuropäischen Volksliedearchiv" davė baltiečių dainų ir muzikos šiuipinį. Iš lietuvių kompozitorių buvo pagrotas "Šustas" ir padainuota lietuvių choro — "Šilas" ir "Ejau uogelių rinkti". Tai ne pirmas kartas, kad tiek Bavarijos, tiek Stuttgarto radijai perduoda lietuvišką muziką ir tuo populiarina Lietuvą.

Reikia manyti, kad Danutė Šalkauskaitė, nuėjusi du trečdalius kelio, nesustos, bet sieks pačio aukščiausio mokslo laipsnio (Ph. D.).

Nedaug Amerikoje yra moterų, kurios pasirinktą tokią nelengvą mokslo šaką, kaip biochemija. Danutės Šalkauskaitės pasiryžimą reikia sveikinti ir linkėti geriausios sėkmės.

Danutė Šalkauskaitė priklauso Skautų Akademikų organizacijai ir šiuo metu yra Michigano Valst. Universiteto Lietuvių Studentų Klubo pirmininkė. Jos pastangomis Detroito lietuvių tautinių šokių grupė gegužės mėn. labai vykusiai atstovavo Lietuvą Tarptautiniame festivalyje. Kiek žinoma iš spaudos, po to pasisiekimo susidarė sąlygos, kad šį rudenį Michigano Valstybinis Universitetas kviečia "Čiurlionio" ansamblių koncertui.

DETROIT

"AMERIKA PIRTYJE" VAIDINIMO 60 M. SUKAKTIS

Šių metų rugpjūčio 20 d. suėjo 60 m. nuo "Amerika Pirtyje" pirmojo vaidinimo, įvykusio Palangoje. Ta sukaktis daug kur jau prisiminta, bet daug kur bus minima.

Detroit, akt. Z. Arlauskaitė - Mikšienė priminus, Kultūros Klubas spalio 11 d., Tarptautinio Instituto patalpose, praves minėjimą. Bus suvaidinta fragmentai iš "Amerika Pirtyje". Paskaitą skaitys rašyt. V. Alantas.

BALFO RINKLIAVA

Detroit, ir Hemtramcke BALF aukas gatvėse rinks šeštadienį, rugsėjo 26 d.

Akordeonistas Ch. Daubaras, atlikęs Dirvos spaudos baliuje meninę programą, svečių ilgai buvo prašomas groti naujus kūrinius. Ir reikia pripažinti, kad jis nesibrangino ir užkariavo svečių simpatijas.

Amerikos Lietuvių Bendruomenės centrinių institucijų ir apygardų pirmininkai, dalyvavę visuotiniam suvažiavime Detroit: K. Bagdonas - Hartfordo apyg. pirm., J. Jasaitis - Chicagos apyg. pirm., J. Šlepetys - ALB Tarybos pirm., J. Tamulis - centr. šviet. tarybos pirm., St. Barzdukas - centro valdybos pirm., W. Dilis - New Jersey apyg. pirm., ir V. Izbickas - Bostono apyg. pirm.

Dirvos nuotrauka

Protesto mitingas Bostone

Dėl Chruščiovo atvykimo į JAV protesto mitingas rengiamas rugsėjo 19 d., 3 val. miesto sode. Visi Bostono lietuviai raginami gausiai dalyvauti. Tautinės Sąjungos skyrius ir Korp. Neo Lithuania valdybos ragina savo narius tame mitinge būtinai dalyvauti.

Lituanistinė mokykla

Naujus mokslo metus pradėjo rugsėjo 12 d. pamaldomis šv. Petro bažnyčioje. Mokyklos vedėju bus Kazys Mockus.

Visi mokiniai, turėjusieji pataisas, jas laikys rugs. 19 d. Tuo pačiu laiku reikia sunėsti ir duotus vasaros darbus.

Dail. A. Rūkštelės paroda

Tautinės Sąjungos namuose atidarė rugs. 12 d. Atidarė Tautinės Sąjungos Bostono skyriaus pirm. Justinas Vaičaitis. Ta proga kalbėjo prel. Pr. Jūras, A. Juknevičius ir pats A. Rūkštelė. Parodoje išstatyta 40 paveikslų.

Paroda tęsis iki rugs. 19

d. Atidaryta kasdien ligi 9 val. vakaro.

• Prof. Ignas Končius aplankęs savo sūnų Liudą ir jo šeimą, išvyko poilsio į ALAUSĄ.

• Česlovas Mickūnas pradėjo namų statybos biznį. Pirmuosius namus stato Dorchester, Mass.

TORONTO

Rugsėjo 10 d. įvyko Korp! Neo-Lithuania sueiga. Buvo aptariamai aktualūs netolimos ateities veiklą liečiantieji klausimai ir išrinkta nauja valdyba. Jos sudėtis, p a s i skirsčius pareigomis, yra: A. Kiršonis — pirmininkas, E. Stepaitienė — pirm. pavaduotoja-kasininė ir P. Kvedaras — sekretorius.

Šiais metais korporacijos šventė Toronte yra numatyta lapkričio 7 d.

RAKETŲ BAZES LATVIJOJE

Žinių agentūra tp iš Vak. Berlyno praneša, kad iš plačių šiaurvakarinės Kurlandijos sričių evakuojami civiliai gyventojai ir ten statomos rusų raketų bazės. Taip pat pietvakarinėje Kurlandijoje, prie Vainodes, yra sovietinės aviacijos bazė su 12,000 kariuomenės. Kitos aviacijos ir raketų bazės yra: Babite (15 km. į pietus nuo Rygos), Modon, Cesis, Smiltene, Grobina, Piltene, Alšunga, Durba ir Tukums.

DIRVAI AUKOJO

Pratęsiant prenumeratą Dirvą aukomis parėmė:

Seskes M., Maple Hts. \$2.00
Marcinkevičius K., Cleveland 1.00
Vaičiūnas St., Chicago .. 2.00
Baltuška P., Chicago 2.00
Kuslis A., Watertown 2.00
Bludžius A., Detroit .. 2.00
Janužys H., Cleveland 1.00
Bruožis V., Cleveland 1.00
Vileišis K., Milford 2.00
Telksnys J., Great Neck 2.00
Narvydas P., Brooklyn 2.00
XX, Venezuela 2.00
Vaineikis J., Chicago 1.00
Kasakaitis B., Chicago 2.00
Premeneckas M., Clev. 2.00

Ačiū visiems už atsiųstas aukas.

Dirvos nuotrauka

Mirė dr. Fricas M. Bintakys

Dr. Fricas M. Bintakys

Rugsėjo 3 d. savo namuose, 16 Linden St., Brooklyn, N. Y. staiga mirė dr. Fricas M. Bintakys. Ši liūdna žinia skaudžiai palietusi jo šeimą sukrėtė ir visą New Yorko lietuvių visuomenę, nes velionį širdies smūgis ištiko pačiam gyvenimo stiprumo, vos 48 metų sulaukusį.

Jis gimė 1911 m., balandžio 20 d., Pagėgių valsčiuje, Daubarų kaime, pasiturinčių Mažosios Lietuvos ūkininkų gausioje šeimoje, nes jo tėvai išaugino 5 sūnus ir dvi dukras, iš kurių net du baigė medicinos mokslus, tai Fricas ir Arturas.

1931 m. dr. F. Bintakys baigė Klaipėdos Mokytojų Seminariją ir 1933 m. buvo paskirtas Klaipėdoje Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytoju. Bet norėdamas toliau tęsti mokslą, 1935 m. įstojo į Vytauto Didžiojo universitetą Kaune, kurį baigė 1940 m., įgydamas medicinos gydytojo diplomą.

Nuo 1940-44 m. dirbo Kaune Higienos Institute asistento, vyr. asistento ir vėliau vidaus ligų laboratorijos vedėjo pareigose.

1948 m. buvo lektorius Baltijos universitete, Vokietijoje. Čia apgynė habilitaciją, gavo profesoriaus titulą ir buvo paskirtas to universiteto med. dekanu.

1941 m. vedė Stasę Stankevičytę, dantų gydytoją, o 1944 m. susilaukė sūnaus Arvydo.

1950 m., vasario 22 d. atvyko į JAV ir jau po dviejų metų išlaikė valstybinius egzaminus ir gavo teisę verstis gydytojo praktika.

Rugsėjo 8 d. gausiam būriui kolegų gydytojų, draugų bei pacientų tariant atsisveikinimo žodį, išlydėtas į amžiną poilsio vietą — Cypress Hill kapus.

Mirus Detroito šv. Antano parapijos klebonui

A. A.

KUN. DR. IGNUI BOREIŠIUI

nuoširdžią užuojautą reiškiame jo giminėms ir visiems parapijiečiams.

JAV Lietuvių Bendruomenės
Detroito Apylinkės Valdyba